

Társadalmi,
irodalmi, művészeti,
sport, gazdasági
és egyéb
Vegyes rovatokkal

MEGJELENIK
minden szerdán.
Egyes szám ára 20 kr.

SZEMLE

VEGYESTARTALMU HETILAP

ILLUSZTRÁLT GAZDASÁGI ÉS SPORTROVATOKKAL

Előfizetési árak:
Egész évre... 10 ft —
Fél évre..... 5 „ —
Negyedévre... 2 „ 50

Előfizetések és levelek
a «Szemle» szerkesztő-
ségéi és kiadóhivatalába
BUDAPEST
Bálvány-utca 11.
küldendők.

Első évfolyam 24-ik sz.

SZERKESZTŐK:
Gróf ZICHY IMRE és Gróf KREITH BÉLA.

Budapest, 1884. június 11.

A kő korszak.

A jászberényi eset valóságos kedélyes dolog volt azokhoz az eseményekhez képest, melyek *Kolozsvártt* és *Dobránszky gyertyó-szt.-miklósi* kerületében történtek. Kolozsvártt a kormánypart jelöltjét és kíséretét oly közáporral fogadták, hogy 60-ra rugott a sebesültek száma, és *Dobránszky* kerületében a függetlenségi pártiakat üdvözölték hasonló módon, de itt már nem csak sebesültek, hanem halottak is maradtak a *csatatéren*.

Ki a hibás? A kormány, a pártok, vagy lelketlen izgatók, kik «felülállva» a pártérdeken, minden áron zavart akarnak, hogy kényelmesen halásszanak? Ki merne határozott ítéletet mondani akkor, mikor a hibában részesek mindannyian?

A kormánypart természetesen az ellenzéket vádolja és azt teszi felelőssé a botrányokért, melyek miatt újra pírulnunk kell a külföld előtt. De hát miért az ellenzéket? Azért — ugy mondják — mert az ellenzék vezérférfiai bejárták az egész országot és felizgatják a választókat. De hát mióta nem szabad Magyarországon választások előtt kortes-beszédeket tartani és melyik az az ellenzéki beszéd, mely a történt botrányokra izgatott volna?

Az ellenzék pedig megfordítva a kormányt okolja a történetekért. Azt mondja, hogy a kormány kötelessége örködni a törvényes rend felett és ha történnek kihágások, ezekért a felelősség a kormányt terheli. Hát az igaz, hogy első sorban a kormány tartozik felügyelni, hogy törvényellenes botrányok ne történjenek, de ha mégis történnek, azért kizárólag a kormányt ép úgy nem lehet vádolni, mint a hogy nem vádolható a büntető-törvénykönyv azért, hogy történnek gyilkosságok és rablások.

Ki hát a hibás? Nem tudjuk és nem kutatjuk. Ez a vizsgálóbírók feladata, mi csak azt konstatáljuk, hogy bárhol, ha a legtávolabbi kerületben is estek a kövek, *azok a Sándor-utczai palota üveg fedelére is hullottak és onnan az országgyűlési terem zöld asztalára, keresztüllyukasztván mind a kettőt.*

Ki a hibás? Nem annyira azok, kik a botrányokat tényleg elkövették, mint azok, kik nem tudták vagy nem akarták elejüket venni, mikor még lehetett.

Lesz-e folytatásuk e botrányoknak? Lesznek-e még nagyobb botrányok a választások napjain? Nem akarjuk hinni — nem azért, mert a kormány mobilizáltatja a közös hadsereget és a honvédséget, hanem azért, mert, mint levelezőink értesítenek, *hazánk derék lelkészsége,*

mely eddig távol állott a választási mozgalmaktól, *most részt követel magának azokból,* oly részt, mely ismét nagyobb fényben tünteti fel a magyar klerus hazafiságát. Városok- és falvakban intő, figyelmeztető szavakat intéznek a lelkészek a választókhoz. Buzdítyják önmérsékletre, figyelmeztetik, hogy ne hallgassanak a lelkiismeretlen izgatók szavaira, kik bármely párt érdekében izgatnak, mindenkor hazafiatlanságot követnek el. A magyar népnek lelkészei iránti rendíthetetlen ragaszkodásában bizunk mi és ebben találjuk a garanciát arra, hogy a kolozsvári és a gyergyóihoz hasonló esetek nem fognak előfordulni.

Az akadémia.

Alig tudnók, hogy létezik magyar tudományos akadémia, ha május hóban nem volna mindig egy «nagy hete», mely rendesen nagy zajjal dönti el a tagválasztások és jutalmak kérdéseit. Mert a mi akadémiánk a felmerülő közmívelődési mozzanatokat olimpi nyugalommal nézi, nem törődik azzal, mily áramlatok jutnak felszínre és harcolnak egymással a nagyvilágban és otthon, a «laissez faire» elve seholsem testesült meg oly nagy mértékben, mint a mi akadémiánknál.

Pedig volna mit tennie. Jelenleg csupán az első osztályról szólva, szépirodalmunk egyre fejlődik a legkülömbözőbb és legtarkább irányzatokban. Vannak naturalistáink, zolaimádóink, és majmolóink, — vannak ezzel ellentétben magas idealisták, kik csak azt tartják a költészetben érvényesnek, a mi csupán a fantázia birodalmában mozog, panaszkodnak «hogy irodalmunk durva», ha egy kissé mélyebben markol az életbe. Vannak, a kik a társadalmi irányt akarják kizárólagossá tenni az irodalomban és csupa politikai problémát fejtegetnek. Vannak, a kik rég avult irányoknak hódolnak, hexameterekben és stanzákban, irnak régi magyar hőskről, hun mondakörről époszokat. Vannak műfajhoz kötött specialitásaink és egy sikerült ballada, egy sikerült népies rajz a specimenek, a balladák és népies rajzok egész özönét vonja maga után. Vannak rigmusaink elcsépelet paraszttörténetekről, melyeket a sajtó egy része «külön műfajnak» jelöl meg. És van az íróknak egész légijója, melynek nincs iránya, kapkod minden után, mi épen sikert arat, és utánozza, akár jó, akár rossz, akár hazai, akár külföldi.

Sajnos, hogy az akadémikusok legnagyobb része ehhez a légijóhoz tartozik. És épen a hangadó része. Az egyik Puskint utánozza egy verses regényében, Tinódi Sebestyént egy elbeszélésében, Arany Jánost lírai kontemplációiban. A másik Rákosit, Moretót és Augiert. A harmadik Arany János epikáját, az összes nyugati költők liráját; a drámában Shakespearét plagizálja: «Barát, neked nincsenek gyermekeid.»

Természetes, hogy az oly akadémia, a melynek élén ily kapkodók állanak, nem keresi az izlés örök törvényeit, nem bír érzékkel az egyéniség ereje és a közvetlenség varázsa iránt, csak azt vizsgálja: mit hoz épen felszínre a külföld? És azt, lehet bármi, magasztalja. Az otthoni termékeket pedig kizárólag személyes kérdések szerint itéli meg. És az akadémia nem azokból választja tagjait, kik az irodalom terén a legjobbat produkálták, de azokból, kik még mint tandíjmentes bölcészek az akadémiai hangadók oldalánál működve, a másolást tökélyre vitték és gyakorolták mindenféle lomtárba dobott és oda is való kódexeken vagy egyéb hasonló szolgálatokat teljesítettek. Hogy az akadémiai tagságnál nem az érdem, hanem egyéb tekintetek irányadók kitetszik abból, hogy az akadémia megbuktatta a tagválasztásnál azokat, kiknek a nagy és a Marczibányi jutalmat ítélte.

Az akadémia legtöbb tagja jutalmazásaiban és tagválasztásaiban személyes szolgálatokat jutalmaz, személyes sérelmeket torol. Ezért alapították meg nagyjaink az akadémiát? Ezért áldozott érte annyit a nemzet színe-java?

A horvát tartománygyűlés.

Botránynyal végződött a régi, botránynyal kezdődik az új. *Starcevićs* Dávid semmit sem józanodott meg. «Pénzt fogadtatok el a magyaroktól» ezt kiáltotta oda *Josipovićs*-nak, a horvát képviselők legjelesebbjének. Szépen jellemezte saját nemzetének hivatalnokait, kimondván: «a mi hatóságainknál napirenden van a tolvajlás, sikkasztás és rablás.» Ez az a bölcs mérséklet, melyet a trónbeszéd a horvát képviselők szívére köt?

És nincs semmi kilátás arra, hogy ez az állapot megváltozzék.

A körülmény, hogy *Starcevićs*, *Josipovićs* segédei előtt bárányszeliden visszavonta nyilatkozatát, nem bizonyít semmit. *Falstaff* azért, hogy az erő előtt meghunyászkodott, nem szűnt meg szájkodni ott, hol lehetett. *Starcevićs* gorombasági szótárát új «Kraftausdruck»-okkal bővítve, folytatni fogja dörgedelmeit és a horvát képviselőházban sem a nemzeti pártnak, sem az elnöknek nincs módjában ezeknek gátat vetni.

Az új horvát tartománygyűlés sem lesz tehát egyéb botránnyok sorozatánál.

Mi szükség reá?

Az erélytelenségnek és gondatlanságnak nagy toka kellett ahhoz, hogy a dolgok idáig fejlődhetek. A horvát aspirációkat annak idejében el lehetett volna altatni, e helyett szitották őket. Szitották engedékenységgel. Szitották közönnyel. Már most próbálják megfélemezni.

A horvát kérdés sokkal égetőbb, mint intéző köreink ma is hiszik.

A magukban ártatlan ábrándozások «Nagy Horvátországról» fanatikus gyűlöletet éleszhetnek Magyarországra, ez ábrándok gátja ellen. És ha továbbra is oly laza ellenállása találnak, oly gyöngének látják Magyarországot, mint a czimerkérdésben, akkor elmennek a legszélső végletekig.

Ezt kell meggátolni.

Magyar szellem.

Mig sok helyütt kedves hazánkban *német szellem* kezd lábra kapni, addig ott a hol legkevésbé remélnők a *magyar szellem* hódít.

Ezuttal három esetről óhajtok megemlékezni.

Midőn *Levél egy hitetlenhez* cz. soraim, megjelentek, csakhamar Marburgból kaptam megtisztelő sorokat a levélnek szláv nyelvre való fordítását illetőleg. *Dr. Péns Ferencz* karkáplán és hitoktató vállalkozott e munkára. A tudós Innsbruckban az egyetemen végezvén tanulmányait, ott megismerkedett kedves magyar nyelvünkkel s még a Fogarasy Czuczor-féle magyar szótárt is megvette; hogy magát tökélyesítse; magyar ujságot is járát s én örömmel olvastam, hogy a marburgi majálison magyar dal hangzott el a növendékek ajkairól!..

A második eset a következő:

Midőn szentkatolnai *Cseh Ede* cs. kir. kamarás, valóságos udvari tanácsos, a Ferencz József, Szent-István és Vaskorona rendek tulajdonosa stb. meghívott, hogy a nyári hónapokat nála tölteném — informálni óhajtottam magamat a közelebbi körülményekről s azt hallottam a szomszéd falu intelligencia egy emberétől, hogy a méltóságos uraság teljesen kizárta otthonából a magyar nyelvet s egészen idegen nyelveknek hódol... Minő volt tehát meglepetésem, midőn a méltóságos urnó magyar nyelven kívánta, hogy jól érezzem magamat körükben, midőn magyar nyelven hangzott el az ebéd előtti és utáni ima s az egész társalgás magyar nyelven folyt, csak midőn az informáló uri ember jött és mindjárt németül köszöntött, folyt a társalgás németül — udvariasságból... A ki magyar kenyeret eszik, mondá egykor a fiatal *Cseh*, illő, hogy magyarul beszéljen! — Ime egy kép a svarecz-gelbnek nevezett világból.

De a harmadik eset még is a legmegörvendeztetőbb vala.

Gróf Wrbna és Freudenthal magas látogatásával szerencsétlétvén, becses meghívásukra látogatást tettem a méltóságos családnál. Ki írja le örömet midőn a grófnők és Holeschau ura magyar nyelven üdvözöltek... A gróf ur junius negyedikén lett nagykoru s ezen napon vezette ol-tárhoz kedves hugát Paula birodalmi grófnőt, Draskovićs György cs. kir. kamarás és hadnagy a tran-ezrednél. Az esketést gróf Lippe a velük rokon bécsi kanonok végezte a nagyszerűen feldiszitett skót apátsági kápolnában. Jelen volt Bécsnek egész arisztokráciája, tanuk voltak báró Stiefried, gróf Kinsky Keresztély, gróf Draskovićs és Nemeskéri Kiss Miklós ezredes teljes magyar diszruhában vőfények ifj. gróf Wrbna Rezső és Kinsky Ernő és Rezső grófok meg Báró Aehrenthal; nyoszolólányok: Trautmansdorf Zsófia, Wrbna Ágota és Kinsky Lili grófnők és Nemeskéri Kiss Margit. — Az új házaspár mindjárt az esküvő után állandó lakhelyükre vonult *Valkersdorf*-ra, hol a legfényesebben fogadták őket, diadalkapuk, lobogók sem hiányoztak. Legközelebb Maria-Cell-be zárandokolnak, hol az Isten-anya áldásaért esdenek szerencsés frigyükre — meg is áldja Isten őket, hogy távol hazánktól is a magyar nyelvről és magyar szellemről nem feledkeznek meg, mit leginkább a grófnő édes anyjának nemeskéri Kiss Vilma, királynénk csillagkeresztes hölgyének köszönünk, ki gyermekeit magyar nevelő által és magyar szellemben nevelteté és nevelé. — Mi az esketési órában junius 4-én a kapuczinusok templomában mutattuk be a szent misét a Mindenhatónak az esküvők idei és örök üdveért.

Dvorsák János.

Politikai hírek.

Hazánk. A képviselő-jelöltek nagy része már megtartotta programbeszédét. Bizonyára sokan bánták meg, hogy nem gondoskodtak katonai fedezetről, mert valósággal életveszéllyel jár ma programbeszédet tartani

és nagy személyes bátorságról tanuskodik, a ki az eddig előfordult események után meg mer jelenni szeretett választói körében. A választási mozgalmak Magyarországon mindig élénkek és zajosak voltak, de az a mi most történik, arra a botrányos kifejezés is nagyon gyöngé. Oly kihágások fordulnak elő, hogy valóságos bulletineket közölnek a választási harcokról és közlik a *halottak és sebesültek számát*. Egyes kerületekben valóságos ostrom-állapotot kellett kihirdetni és a választás napjaira mozgósítatnak nem csak a közös hadsereg, hanem a honvédség is.

Következőkben közöljük a választási naptárt:

Választási naptár.

Junius 13-án, pénteken, választ: Budapest, Nagy-Várad, Bars megye, Abauj megye, Gömör megye, Arad megye, Pozsony megye, Pancsova, Hont megye, Sopron megye, Tolna megye, Torda-Aranyos megye, Bács megye, Csongrád megye, Szabolcs megye, Veszprém megye, Hajduböszörmény városa, Árva megye, Szolnok-Doboka megye, Debreczen, Alsófehérmegye, Háromszék megye, Ung megye, Újvidék, Szepesi-szt.-György, Gyulafehérvár, Abrudbánya, Fejérmegye, Szarvas város, Esztergom városa, Sáros megye, Nógrád megye, Ugocsa megye, Biharmegye, Baranya megye, Borsod megye, Miskolc város, Pécs városa, Komárom városa, Hunyad megye, Liptó megye, Erzsébetváros, Körmöczbánya, Nyitra megye, Szatmár megye, Szolnok-Doboka megye.

Junius 14-én, szombaton: Besztercebánya városa, Zólyom megye, Jászberény, Arad, Nagykikinda, Kassa, Temes megye, Heves megye, Szamosújvár, Fiume, Csongrád város, Torontál megye, Vas megye, Temesvár, Somogy megye, Makó, Pápa, Szék megye, Torontál megye, Csanád megye, Gyula városa, Kisküküllő megye, Nagyszében, Zala megye, Nagy-Kanizsa, Veszprém városa.

Junius 15-én, vasárnap: Pest megye, Eger, Székesfehérvár, Hunyad megye, Baja, Zombor, Esztergom, Szeben megye, Udvarhely megye, Czepléd, Nyiregyháza városa, Brassó megye, Selmezbánya, Oláhfalva, Szathmár-Németi, Székely-Udvarhely, Versecz.

Junius 16-án, hétfőn: Szeged, Győr megye, Győr város, Kassa, Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye, Baja városa, Kolozs megye, Békés megye, B.-Csaba, Bereg megye, Krassó-Szörénymegye, Máramaros megye, Trencsén megye, Selmezbánya, Békés városa, Fogaras megye, Moson megye, Turóc megye, Zemplén megye.

Junius 17-én, kedden: Kolozsvár, Kecskemét, Komárom megye, Maros-Tordamegye, Csanád megye, Gyöngyös, Nagykőrös, Szepes megye, Zemplén megye, Csik megye, Kézdivásárhely.

Junius 18-án, szerdán: Pozsony, Félégyháza, Nagybecskerek, Halas, Beszterce-Naszód megye, Nagy-Küküllő megye, Kecskemét, Hódmezővásárhely, Szepes megye.

Junius 19-én, csütörtökön: Sopron városa, Szabadka, Vizakna.

Junius 21-én, szombaton: Maros-Vásárhely városa.

Junius 22-én, vasárnap: Szentés, Szilágymegye.

A horvát «országgyűlés» megnyílt és *Starcevićek* újra megkezdhetik «működésük»-et. A királyi leirat mérsékletre intette a horvát képviselőket, de ez az intelem csakugyan falra hányt borsó. A nagyzás hóbortjából soha sem fognak kigyógyulni a mi horvát testvéreink, mert most már a monarchia czimével sincsenek megelégedve. Azt mondják, hogy az «osztrák-magyar» czim jogtalan, tulajdonképen úgy kellene hangzania: «osztrák-magyar-horvát-szlavon-dalmát monarchia». De hát miért nem mindjárt «osztrák-magyar-cseh-morva-stájer-galiczia-horvát-szlavon-dalmát monarchia.» Ez a hóbort Horvátországnak «társország» hamis elnevezéséből származik. Horvátország nem társ, hanem *annektált* ország, és Horvátországnak nincs ország-, hanem csak *tartománygyűlése*, mert az nem országgyűlés, hol nincsenek jelen felelős miniszterek. De talán sokat is foglalkoztunk a horvát tartománygyűléssel, melynek további folyamán lesznek még érdekesebb jelenetei az eddigieknél, majd ha jobban bele melegszenek.

Ausztria. A képviselőház befejezte ülészeit és általános feltűnt, hogy az egyesült ellenzék klubja még egy ülést tartott. A kormánypárti sajtó ebből azt kombinálja, hogy az egyesült ellenzékben szakadás van készülöben.

Valami mindenesetre van a dologban és az új ülészek alatt megérésre is fog jutni. Az ellenzék egy része, különösen a cseh- német és morva képviselők az abstinenciapolitika mellett vannak, azaz ép úgy, mint ez előtt a csehek, a parlamentből távol akarnak maradni, míg ismét reájuk kerül a sor. Nem is csoda, hogy az ellenzék kezd kifáradni, mikor látja, hogy már Bécsben is kezd talajt veszíteni, jól lehet Bécsnek egyáltalán nincs nagy oka tömjénezni a jelenlegi kormánynak. Bécs pár év óta nemcsak Berlinhez, hanem Budapesthez is viszonyítva nagyon sokat hanyatlott és a *Taaffe* kormány, mely a decentralizációk kormánya, még folyvást behoz oly intézkedéseket, melyekért nincs oka hálásnak lennie Bécsnek. Az anarchista mozgalmak is kezdik kietlenné tenni Bécsnek. Alig mulik el nap anarchisták elfogatása nélkül és a tulbuzgó rendőrség, ezáltal is árt Bécsnek, melyet nem igen fognak felkeresni idegenek, ha ott annyi az anarchista, hogy minden nap lehet fogni 20—30-at.

Németország. *Bismarck* herceg megmacskazenéztetése, az államszocialista-törvények tömeges beterjesztése a birodalmi gyűlés elé, mind háttérbe szorulnak ama fogadtatás mellett, melyben az orosz czárné Berlinben a császár és az udvar által részesült. Büszkén írják az orosz hírlapok, hogy uralkodóné Berlinben még nem talált oly fogadtatásra, minő az orosz czárné volt és csak azt csodáljuk, hogy nem fogják reá a czárnéra, hogy diplomáciai missziója is volt és hogy a czárné berlini utjának eredménye — az a hír —, hogy *Vilmos* császár és az orosz czár az őszszel találkozni fognak. — Az államtanács, melyről már hónapok óta szó volt, hol megegyezve hol megerősítve és mely tudvalevőleg a miniszterium felett hatalmat fog gyakorolni, csakugyan meg fog alakulni. Elnöke a német trónörökös, alelnöke *Bismarck* herceg lesz. Szép egy alkotmány lesz aztán a német parlamentarizmus, ha majd nemcsak arra fognak hivatkozni a miniszterek, hogy ez vagy ama törvényjavaslat a császár akaratából került a parlament elé, hanem az államtanács akaratára is, mely tanácsnak az elnöke a trónörökös.

Franciaország. *Ferry* kormányelnök a harmadik köztársaság első miniszterelnöke, ki huzamosb ideig tudja kabinetjét föntartani és kormányzása alatt tényleges sikereket is elért. *Ferry* már nagyon is bizni látszik szerencséjében, mert oly terveket is sző, melyek csak évek múltán kerülhetnek napirendre. 1889-ben lesz 100 éves fordulója a nagy francia forradalomnak és *Ferry* ez alkalomra *világ-kiállítást* tervez. Párisba hívja a világ összes országait békés harcra. Mondhatjuk, hogy az összes hatalmaknál rokonszenvre talál e terv, mert arról tanuskodik, hogy a francia kormány nem foglalkozik a revanche-kérdéssel. — Az *anami* kormány a Franciaországgal kötött békeszerződést változatlanul elfogadta. E szerződés főbb pontjai a következők:

«Anam francia védnökség alá helyeztetik és francia miniszterezidens fogja azt a külföldi hatalmakkal való érintkezéseknél képviselni. Kokinkina, Anam és Tonking egységes vámterületet fognak képezni. A közmunka, posta- és táviradaügy, továbbá a pénzügy és vámhivatalok kezelése egy igazgatás alá fognak csoportosítottatni. Az igazgatás élére francia tisztviselő neveztetik ki.»

Angolország. Még mindig nem jött létre a megegyezés Angolország és Franciaország közt az egyiptomi konferenciára nézve. Franciaország követeli, hogy az angol megszállás tartama korlátoztassék és a pénzügyek rendezésénél domináló befolyást kíván. — A *szudáni* helyzetről érdekesen nyilatkozott egy interviuvoló előtt a számüzött *Arabi* pasa. Nyilatkozatából közöljük a következő érdekesebb részletet:

«A szudáni mozgalom egy észszerűtlen politika gyümölcse és nem fegyverrel, hanem csupán a nép sanyaru állapotának megjavításával szüntethető meg. Egy ember magában véve semmit sem tehet e mozgalommal szemben — oly megjegyzés, melyet Arabi pasa már előbb is, mikor Gordon küldetésének hírét vette, közölt. Mahomed Achmedre vonatkozólag nem akarja eldönteni, vajjon valóságos, vagy álpróféta-e; de a mahdi sohasem fog békét kérni; küzdeni fog utolsó lehelletig, hacsak fogságba nem jut. Az angol csapatoknak meg nagyon nehéz lesz harcolni az elleneséges Szudánban és ha békés megegyezés nem jó létre, elkerülhetetlen a borzasztó vérrontás.»

A dynamit-merényletek még mindig nem értek véget és állandó rettegésben tartják a londoni lakosságot. A lapok kürtölik, hogy a tetten kapott merénylők, ha merényletüknek nem esett is ember áldozatul, halállal büntetessenek. Valóban nagy mérsékletet tanusít London lakossága, hogy a folyton ismétlődő merényletek után is megtartotta eddig nyugodtságát.

Olaszország. Az olasz parlamentben az ellenzék talán már századszor rekriminált azért, hogy az *osztrák-magyar-német szövetségben* Olaszország nem foglal paritásának megfelelő állást, és hogy Olaszország érdekei nem részesülnek kellő támogatásban a szövetségesek részéről. *Moncini* külügyminiszter elegendőnek tartotta azt válaszolni, hogy e vád már azért is érdeknélküli, mert a szövetségesekkel eddig nem is volt alkalmuk egyik vagy másik irányban érdekelt tevékenységet kifejtteni.

Oroszország. Nagy az öröm a czári birodalomban azon kitüntetések felett, melyekben a külhatalmak a trónörökös nagykorúsítása alkalmából a czári családot részesítették. Nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy *Vilmos* császár unokáját, a trónörökös fiát küldötte Berlinbe, és most már azt írják az orosz lapok, hogy teljesen helyreállott a régi barátság Orosz- és Németország között. Bizonyos kárörömmel arról is beszélnek, hogy ezáltal lazulni kell a német-osztrák-magyar szövetségnek is; ezzel tartozik Németország annak az Oroszországnak, mely nélkül nem foglalhatná el az európai koncertben mai domináló állását.

Szerbia. Igen komoly konfliktus támadt Szerbia és Bulgária közt amiatt, hogy ez utóbbi részéről Szerbia ellen határsértések követték el. Az ügy oly komoly, hogy a szerb kormány ultimátumot intézett a bulgáriai kabinethez és záros határidő alatt követelt elégtételt, különben megszakítja a diplomáciai összeköttetést. Nem szenved kétséget, hogy a konfliktus békésen fog elintéztetni, de figyelemre méltó esemény ez, mert arról tanuskodik, hogy Oroszország komolyan haragszik Szerbiára, a miért ez Ausztria-Magyarországhoz szit és a neki föltétlenül hódoló Bulgária által bosszantja kisebb-nagyobb mértékben.

Amerika. Most vannak folyamatban az elnökválasztások. *Arthur* eddigi elnöknek csak egy ellenjelöltje van: *Blain*. De kérdés, vajjon a választások után nem fog-e ismét egy ismeretlen nagyság, mint győző kikerülni. Amerikai szokás ez.

SZÉPIRODALOM.

Az eumenidáknak.

A sértés attól, kit szerettünk,
Tör, mely sebez halálra,
Nem öl, hogy vergődő kinunkat
Elhúzza jó sokára.

Szivem, beléd ily tört ütöttek,
Megforgatták s mosolygtak
Azok, akikre tiszta, forró
Érzésed tékozoltad.

Elfogsz vérezni! Senki nincsen,
Ki mély sebed kötözné,
Azért zárulj el mindörökre,
Ne szeress soha többé.

A tört kihuzom én belőled,
Tán erre lesz eröm még
S ütöm azok szívébe mélyen,
A kik beléd ütöttek.

Koroda Pál.

A p a i ö r ö k s é g .

— Elbeszélés. —

(3. folytatás.)

IRTA: REVICZKY GYULA.

— Ön az én megmentőm, doktorkám. Hanem ugy-e megmondtam doktorkám, hogy az a bécsi orvos számár volt.

— Hiszen megesik rajtam is, hogy tévedek... szerénykedett Prebenyák.

Fejérházy megint fölkelt s vidámabb volt, (pedig azelőtt se látta őt busulni senki) mint valaha. Csak azon bosszankodott, hogy arra a tökfilkóra hallgatott s elhagyta a kedélyes Bécset, a hol ezerszer szabadabban lehet élni, mint Budapesten, mert nem néznek az ember szájába s nem tartják számon, lóvonaton jár-e vagy fiakkeren. Pedig most már nem lehet visszamenni. A hurczolkodás alkalmatlan is, meg sokba is kerül.

— Ugy van! erősítette a drágagyöngy is, meg az orvos is, a ki Fejérházy szerencsés felgyógyulása óta gyakori vendége volt.

— Hát igen, ha muszáj, hát muszáj. Szegény ember ott ragad, a hova a sors kereke ledobja, ugy-e doktorkám?

A szegény ember, a kit a sorskerék Budapestre dobott, azért jól élte a világát. Felfrisítette a régi ösmeretéseket s új összeköttetésekre tett szert. Háza valóságos asiluma lett a kétes egzisztenciáknak, az elegáns koldusoknak, a kik közt a legutolsónak is, ha már nem volt báró, legalább két-három predikátuma volt. Jártak oda végzett grófok, állítólagos fiatal özvegyek, (szépek és aranyos kedvűek) kviettált törzstisztek, elvált férjek és feleségek, rejtélyes külföldiek, a kik megjárták Algirt, Mexikót, Braziliát s rendesen ebéd idejekor szoktak volt bepillantani Fejérházyékhoz, a kik aztán csupa udvariaságból kénytelenek voltak őket ott fogni.

Nem kevésbé sűrű látogatók voltak Fejérházyéknál a szenálók és közvetítők, Laikus ember azt hihette volna, hogy valami fiók-váltótörvényszék: annyi váltó czirkulált abban a házban, annyi ügynök fordult ott meg. S minő vitatkozások és tárgyalások folytak reggelenként Fejérházy szobájában, akár csak a börzén. Hej, panaszkodott is sokszor Fejérházy vendégei vagy Tibor előtt, mily nehéz manapság a becsületes embernek megélni s mennyi gondba és fejtörésbe kerül néha a holnap. Hanem jó az isten s nem hagyja el azokat, a kik biznak benne... Ki tudja?...

Fejérházy megint beteg lett. Tibor hallotta, mikor Prebenyák ugy nyilatkozott mostohája előtt: Rossz vér. Operálni kell!



A habléány.

Kis- és nagyvámosi Fejérházy Bélára, a ki eddig (pedig már ötven éves volt!) csak henyélt, uraskodott és kényeskedett, borzasztó dolog várakozott: kénytelen volt magát kórházba vitetni. Otthon az orvosi kezelés tenger pénzbe kerül s honnan vegye? Prebenyák kiszámította, hogy legalább négyszer annyiba kerülne Fejérházynak, ha lakásán gyógyítaná magát; mert egy orvos ide kevés, még ápolónő is kell, A festett bajuszu, parókás Fejérházy Béla közel állt a siráshoz, mikor végre kimondta elhatározását:

— Legyen hát! Ha isten úgy akarja, megyek én a kórházba is.

Még aznap délután oda szállították egy fiakkeren. Mikor szobájában lefektették, az erős, magas férfi úgy nyöszörgött, mint egy kis gyermek s többször ismételte:

— Csak már inkább meghalnék, semhogy ezt a kórházi levegőt szivjam.

Egyébkint azonban türelmessé lett s hiúsága is eltűnt.

A mig egészséges volt, Tibor sose látta deresnek vagy kopasznak. Még lefekvéskor se tette le parókáját; benne hált, nehogy fia valamiképen meglássa, hogy vendéghaja van. Mikor reggel fésülködött, mialatt még ki nem hullott fürteit forró vassal sütögette, szintén a fején hagyta vendéghaját. Ha néha egy-két ujjnyival fébrecsuszott parókája, elpirult és szokatlan, bár tettetett élénkséggel beszélni kezdett valamiről, hogy a figyelmet másfelé terelje. Bajuszát szintén a legnagyobb titokban festette s Tibor ezt onnan tudta meg, hogy mostohája néha vonakodott férjét megcsókolni, mert megint azt a fekete «bajuszpedrőt» használta.

Bezzeg most nem gondolt Fejérházy a fekete bajuszpedróvel, hajának felsütésével és azzal, hogy a paróka éjjel is a fején maradjon. Szép bajusza ősz és kuszált volt, parókáját pedig egyszer a széken látta heverni Tibor. Igaz, hogy atyjában még akkor is fölébredt a hiúság; gyorsan felkapta és a paplan alá dugta, mikor Tibort meglátta a szobában: de már akkor késő volt. A haj megesett: Fejérházy elárulta magát, hogy parókája van.

Vilma és Tibor naponként látogatták betegjüket. Prebenyák is, a ki a kórházban asszisztens volt, nagy buzgóságot látszott körülé kifejtetni. A beteg czellájában azonban ritkán volt látható. Többnyire hozzá ment Fejérházy né; ennek mondta el az asszisztens utasításait, és nézetét Fejérházy állapotáról, mely véleménye szerint megköveteli, hogy műtétet hajtsanak rajta végre. Mint-hogy a főorvos is így vélekedett, Fejérházy, bár ez eleinte szívesen tiltakozott ellene, végrehajtották az operációt, mely után állapota oly gyors javulásnak indult, hogy rövid idő múlva hazaszállították. Az üdülés egy ideig itt is haladt; Fejérházy néhányszor már sétát is tett a városban, sőt egyszer ki is rándult a zugligetbe. E kihágás után azonban hirtelen megint rosszul lett s haláláig többé nem is kelt föl az ágyból. A műtétet ismételték rajta, mire ismét valamivel jobban lett, de fölkelni nem tudott többé. Ám azért mindvégig jó étvágygyal evett, feketekávézott, teázott, szivarozott, bizott felgyógyulásában és tervezgette, mit fog tenni, ha egészséges lesz.

A drágagyöngynek ekkortájt sok baja volt. A pénzzavarok nagyon is gyakoriakká lettek Fejérházyéknál. A férj, betegsége miatt nem tarthatta fenn családját a régi módon, azokat a bizonyos szenzálokot is csak az ágyban fogadhatta lakásán s így a házon kívüli manipulációkat Vilmának, a született prókátornak kellett végeznie.

Fejérházy összeállított egy névsort, kiknél van még kilátás eredményre és a született prókátor sorra vette a lisztát s ritkán jött haza üres kezekkel.

Tibor mindezeket a dolgokat tétlenül, bizonyos hamleti undorral nézte. Megértvén a helyzetet, hogy szülei az uri koldulásra adták magukat, egy nap megpendítette az eszmét, hogy órákat fog adni szegény tanulóknak, de apja dühösen förmedt rá, mit gondol, hogy egy kis- és nagyvámosi Fejérházy magát az instruktorságra adja. Csak akkor lélegzett föl ismét, mikor apja tudatta vele, hogy vakációra megint Sármezeyékhez fog menni, mert az egész évet betegágyánál tölteni bizony nem kellemes dolog s nagyon is el kell neki egy kis rekreáció. Természetes, hogy Tibor nem mondatta ezt magának kétszer s nagybátyjánál annál vigabban töltötte az első heteket, mivel ekkor már maturus volt.

Ekkor, több mint másfél évvel Fejérházy betegségének kezdete után, feltűnő dolog történt, mely a már pelyhesedő Tibor figyelmét is magára vonta.

Apja levelet íratott neki, hogy kis huga született s a jövő héten okvetlenül jöjjön le Budapestre, mert akkor lesz a kicsi keresztelője.

Mikor Tibor megmutatta a levelet nagybátyjának, ez rejtélyesen mosolygott, de mindenféle megjegyzéstől tartózkodott. Tibor se hozta többé szóba ezt a tárgyat. Elutazott, nem mint valami örvendetes családi eseményre, hanem mint mikor az ember hivatalos kötelességet megjeljesíteni.

Budapestre érkezve, mostohája hamiskás mosolylyal fogadta s megkérdezte, gondolt-e valaha arra, hogy hat év múlva testvére fog születni? Tibor őszintén megjegyezte, hogy erre csakugyan nem gondolt s erkölcsi borzongással nézte apja örömet.

A kis leányka Tibor megérkeztekor már egy hónapos volt s két nappal korábban lett megkeresztelve. Azért vártak addig, hogy Vilma egészséges legyen s a passitán résztvehessen. Volt is az hét vármegyére szóló mulatság! Az ebéden jelen voltak a Fejérházy családon kívül a kis Klára (így hívták az újszülöttet) keresztanyja, egy beteges nézésű, imbolygó, magas, barna, vereses szőke haju leány Erdélyből, a ki állítólag egy öreg nagybátyjánál tartózkodott a fővárosban, továbbá Prebenyák orvos, egy elvált nejétől kegyelemdíjat élvező gróf, egy nyugalomba lépett huszárcapitány, egy szép barna özvegy, a kiról azt beszéltek, hogy közös háztartást visz a huszárcapitánynyal és a tömött szakállu, rövidre nyírt haju ügyvéd.

Fejérházy az ebédlőből nyíló szomszéd szobában feködött, egyik pohár pezsgó után a másikat hozatta be magának Tibor által s élénk megjegyzéseket kiáltott be a zsvajgó társaság közé.

A szegény kis Klára is ott volt a passitán. Különben kosztban volt a Ferenczvárosban. Vilma, bár többet nyomott másfélmázsánál s minden tekintetben nagyon jó husban volt, kijelentette, hogy tönkre menne, ha maga táplálná. Férje minden további rábeszélés nélkül beleegyezett, hogy hát ki kell adni a kis porontyot kosztba; lármás kis gyerek úgy se való beteg ember házába. Anyja majd meglátogathatja minden második-harmadik napon, egy héten egyszer pedig elhozhatják vizitbe hozzá.

A kis csöpp mindazáltal vig teremtésnek látszott. Csak akkor mutatott rossz kedvet, mikor ebéd után a pezsgótól, fekete kávétól, szivartól fölhevült drágagyöngy felpakolta és odanyújtotta férjének, hogy csókolja meg, mert viszi. A kis csöpp ekkor éktelenül bögni kezdett (már a mennyire egy harmincz napos apróság böghet) s csak

nagy idő múlva lehetett lecsillapítani. Tibornak is el kellett kísérnie mostoháját a Ferenczvárosba, hogy tudja, hol kelljen máskor kis hugát keresnie. Hát bizony egy ronda, dohos levegőjű pinczelakásban, melynek bérloje egy czaftos, tisztátalan, elhájásodott lámpagyújtogatóné. Klárka tápláló anyja, még egy másik gyereket is tartott kosztban. Nem is látta Tibor többé a pizsok e tanyáját; mindig talált valami kibuvót, ha oda akarták vinni vagy küldeni.

A kis Klárát sajnálta, de nem érdeklődött iránta. Mikor először prezentálták neki, kénytelenségből hidegen megcsókolta . . . először és utoljára.

Időközben Tibor beiratta magát jogásznak, (apja semmi áron sem akarta, hogy valami más pályára lépjen) még pedig magántanulónak, a mi abban az időben még meg volt engedve; aztán pedig — apai engedélyvel — megint felutazott azokhoz, a kiket szüleinél jobban szeretett: Sármezeyékhez Pozsonyba.

Csak ott érezte magát Tibor otthonosan; ott volt legtöbb ismerőse, odafűzték legkedvesebb emlékei. Pozsony volt akkor (s még ma is) a felvidéki gentry fővárosa. A középnemes földbirtokos osztály csaknem valamennyi dunáninneneni megyéből oda szokta felvinni gyermekeit iskoláztatni, a felvidéki haute volée oda megy farsangolni, majálisozni s e német város magyar gentryje igen jó viszonyban él egymással.

Tibornak is elég alkalma nyílt itt ösmeretségeket kötni. Gondtalanul élt mint valami délszigeten s végkép megfélekedett a drágagyöngyről, a kis csöppről és beteg atyjáról.

Nem csoda, hogy ez utóbbiról is. Betegsége már oly soká tartott, annyira egy stádiumban volt mindig, hogy végre egészen megszokott dologgá lön. Föl se tűnt neki, hogy ez így nincs rendén s hogy esetleg beállhat valami szomorú fordulat is.

Farsang volt és Tibor tánczolt a mig lábai bírták. Egyik házi bál a mást érte s ő egyről se hiányzott. Farsang vége felé megismerkedett a czigányképű, hamiskás Borsody Jennyvel s azóta másra se gondolt. Mikor a mostoha levele megérkezett, épen arról álmodozott, hogyan fogja az elesent legyezőbe a szalagot befűzni s mikor viszi majd el az ingerő kis lánynak.

Öreg este volt, mikor Tibor Budapestre érkezett és egylovas kocsin régi lakásukra, most már a halottas házba hajtatott. Aludtak már: úgy kellett felzörgetnie a szakácsnét, a ki folytonos rimánkodás közt világított neki hálószobájáig, egyre azt sipogva:

— Jaj, édes urfikám! Jaj, édes urfikám!

Vilma sokkal nyugodtabb volt. Azt mondta, hogy hiszen el lehetett rá készülvén, csak ilyen váratlanul ne jött volna. Még este egészen nyugodt volt, morhium befecskendezést kért álmatlansága ellen s csakhamar el is aludt. Hajnal felé sajátos, hörgésszerű sóhajt hallott. Azt hitte, hogy fölébredt s minthogy izzadni szokott, fölkel, hogy megtörölje homlokát. De Béla nem mozdult és egyáltalán semmi életjelt sem adott magáról. Ijedten gyertyát gyújt, (éjjeli méceset égetni fölöslegesnek tartotta, mert Béla a befecskendezések folytán jól szokott volt aludni) hát akkor látja a nagy veszedelmet, hogy férje arca szederjes, szemei megüvegesedtek s tekintetéből a halálközdelem gyötrelme beszél.

— Különben gyere — végezte előadását — s nézd meg. Vártam, mig megérkezel s nem szögeztetem le a koporsót.

A szomszéd szobában volt a ravatal felállítva. Fejérházy Béla eltorzult vonásokkal, festett fakoporsóban fe-

küdt a szoba közepén. Feje kopasz volt s a mi kevés-haja még látszott, az is fehér volt, mint a hó; szájába csüngő, kajla bajusza is alig mutatta nyomát hajdani fénylő feketeségének. Azelőtt izmos, férfierőtől duzzadó karjai iszonyuan le voltak soványodva, arcát; homlokát sötétbarna foltok ékteleníték, majdnem olyanok, mint a kolerában megholtakét. Tekintetében mondhatatlan fájdalom és keserűség arra mutattak, hogy nagy kinok közt halhatott meg,

A koporsó fejénél és lábánál két-két viaszgyertya sápadt fényt terjesztett, növelve a halott arcvonásainak ijesztő nyugalját.

A szakácsné — az időközben szintén belépett Prebenyák parancsára — valami füstölőt hordott körül. Vilma orrához tartott zsebkendővel állt a koporsó aljánál.

Tibor borzongva nézte a hanyagul öltözött halottat a virágtalan koporsóban. Nem érezte sem a halotti büzt, sem a füstölőt. Apatikus bambasággal meresztette szemét hajdan deli apjának elvirult vonásaira. Egyszerre mint egy kődarab lehanyatlott hideg fejére és zokogott, hogy az egész szoba harsogott belé.

Az orra alá tartott zsebkendővel a mostoha is megtörülte szemét, majd így szólt:

— Ugy-e nem igen változott meg?

— Hisz rá se lehet ismerni! szólt Tibor halkán.

— Ilyen volt ő már hetek óta.

— Bizony a halál rossz piktor, — veté oda Prebenyák — aztán a gyászos özvegyet és Tibort beküldte a szomszéd szobába, mert nem jó sokáig ezt a levegőt szivni.

E közben megjelentek a házi barátok, Fejérházyt még egyszer megtekintendők: egy ezredesné két sovány leányával, a kik úgy sirtak, mintha saját apjokat veszítették volna el; a nejétől elvált gróf, a nyugalmazott kapitány, a rövidre nyírt hajú ügyvéd, az aranyos kedvű szép fiatal özvegy, (ez mindig csak azt sóhajtotta: szegény Béla! szegény Béla!) egy ország-világot bejárt erdélyi «földbirtokos», néhány szenzál és a többi.

Vilma és Tibor a szomszéd szobában irták a parték czimzeteit az ismerősöknek. Vilma diktált és Tibor irt. Eljöttek a temetkezési vállalattól is, hogy a koporsót leszögezzék. Az aranyos kedvű fiatal özvegy (szintén zsebkendővel az orra előtt) bekiáltott Vilmának, nem akarja-e szegény Bélát még egyszer megnézni. A drágagyöngy azonban kijelentette, ne kívánjanak tőle lehetlent: ő különben is irtózik a halottaktól. Erre az egész halott-néző társaság bement hozzá, hogy vigasztalásban részesítse s Vilma — isten tudja, hányadszor — még egyszer elbeszélte nekik, hogyan halt meg Béla s mennyire megijedt, (hogyne! kiáltott fel az egyik sovány ezredes-lány) mikor észrevette.

A halottas szobában Tibor, Prebenyák és a szakácsné egyedül nézték, hogyan szögezik le a koporsót.

Az egyes kalapácsütések közben, a más szobából hallani lehetett a bánatos özvegy hangját, a mint a jelenlevő hölgyeknek elpityerdülve panaszkodik:

— Semmit se hagyott rám! Semmit! Ezt a pár czaftot is úgy koldultam ki én . . . Most majd mehetek szolgálni! . . . Hát megérdemeltem ezt? Hiszen mint mosogató cseléd is többet szerezhettem volna annyi idő alatt!

Bánatát egy divatárus lány zavarta meg. Elegáns gyászkalapot hozott és a számlát. Midőn a szerencsétlen özvegy ez utóbbit megtekintette, szörnyű haragra lobbant.

— Micsoda? Huszonnyolcz forint egy ilyen hitványságért? Hová gondolnak! Azt hiszik, lopom a pénzt?

— Kérem, hiszen a nagyságos asszony rendelt ilyen

kalapot. Ez egyike a legfinomabbaknak és a legdrágábbaknak az egész boltban.

— Az nekem mindegy. Engem rá nem szednek. És hogy áll! Egészen el van fussolva. Csak vigye vissza azt a számlát, délután majd magam végzek a madámmal.

A masamód lány úgy tett, a mint mondták neki és a kontóval távozott; a szerencsétlen özvegy pedig folytatta siránkozásait:

— Látjátok? Még halála után is kiadásokba ránt. Ezt a kalapot már ki se birom fizetni, pedig egyszerübbet már nem csináltathattam. Csak nem mehetek az utcára egy öt forintos rongyban! Mit szólna hozzá a világ! Hát ez a gyászruha azt hiszitek, semmibe se került? Pedig erre se hagyott pénzt. Mondom, semmi se maradt utána csak egy pár tégely bajuszfestő meg egy promesz.

A két sovány ezredes-lány eczetes arczkifejezéssel hallgatta e hosszú lélegzetű lamentációkat s néma részvétellel szorongatta a meglőrt özvegy kezét; az aranyos kedvű fiatal özvegy sóhajtott: szegény Béla! Prebenyák idegesen csipkedte vöröses bajuszát s a kályhához húzódott. Tibor az ablaknál állt s látszólag közönyösen tekintett le az utcára. Valósággal azonban a legnagyobb foku türelmetlenség gyötörte. Alig várta, hogy a temetésnek vége legyen és valahára megmeneküljön ebből a körből s elveszítse szemei elől azt az asszonyt, a kit éveken át anyjának volt kénytelen szólni és a ki most nem tudott mást, mint gyáván siránkozni és halott férjét vádolni.

— A temetés se kerül ám két garasba; — folytatta jeremiási siralmaikat — pedig nem kapartathatom el mint valami cseh muzsikust. Tisztességes temetést rendeltem számára gyászmisével, festett czimerrel a koporsó oldalain. Pedig bizony nem érdemelte meg,

— Szegény Béla! sóhajtott megint az aranyos özvegy. Fejéhez ingerülten fordult feléje:

— Szegény Béla? Hát én nem vagyok szegény? Mi lesz most velem? Mehetek szakácsnénak, (ha tudnál főzni! gondolta Tibor) vagy legfőlebb gouvernante-nak, (ha tanultál volna valamit!) pedig más élethez voltam szokva (henyéléshez, páváskodáshoz). És mégis Bélát sajnáljátok? Neki már nem fáj a feje. De én, de én! Oh, oh, oh! Én szegény teremtés!

A boldogság vára.

Abban az időben, mikor még iskolába jártam, tintától mocskos ujjakkal, borzasan, szakadozott ruhácskában, mindig valami ellenállhatatlan vonzalmat éreztem a Tisza iránt. Emlékezem, alacsony kis vörös házban laktunk, mely egészen eltűnt a fák sűrű sorai közt, hasonlóan a madárfészkekhez, melyek alig mutatják szegletüket a dió- és jegenyefák sötétzöld lombjai közt. Lenn a gyeplő alján, alig husz lépésre zúgott a szürke Tisza törpe bozótos cserjék közt, süket nyögéssel és titokteljes sohajokkal.

Bizonyos, hogy szüleim után legjobban szerettem ezt a folyót. Még egész kis gyermek koromban sokszor eljártam iszapos partjára, játsztam a porondban s hallgattam örökös zugását, mely azonban még ismeretlen nyelven szólott füleimhez. És még is gyakran a legvidámabb játék közepette, míg a pajtások gondatlan kedvvel röpitették a labdát vagy játszták a bujósdit, ott hagytam lármás társaságukat s egyedül, egymagamban, fölkerestem gyermeki szívemnek egyetlen meghittjét, a vén Tiszát.

Ugy éreztem, mintha röppenő és suhogó folyásából atyai intelmek, tanácsok és vigasztalások szólnának felém, s a magány és csend ez emelkedettségében nőni éreztem lelkemet. Képzelmem láthatára óriási kiterjedéseket öltött, s nem volt érzékeny szívemnek panasza, melyet a hullámok halk loccsanása vissza ne hangoztatott volna.

Lassanként kezdtem érteni a tulvilági hangokat, melyek oly néma ékesszólással ihlették elmémet. Akkor tanultam a történetet s fogékony lelkem előtt felelevenültek a hajdankornak dicsőségei; kő betűkkel láttam fölírva mindenfelől magam körül a nemzet nagy emlékeit s úgy tetszett nekem, mintha a jó Tisza is felpanaszolná s visszasírná azokat a régi időket, midőn büszke várak égis nyulók fokaik emelkedtek kanyargós mentén, tajtékos paripák vágták vaspatáikat szirtes medrébe, regényes kastély erkélyéről büszke várkisasszony vetette szelid tekintetét a csatákból megtérő harczi s ezüst kupák és habzó billikomok csengése mellett ősök erényeiről zengett nemes hevülettel a hegedüs. Minden egyszerre tűnt fel látónki képzelmem előtt, a véres harcok, s az örömrivalgó nászmenet, a harci formák férfias küzdelmei, nyers oroszán-erő és reszkető gyöngé galamb, melynek gögicsélése előtt megtört a féktelen szenvedély. Menyire tudtam sajnálni e kebledagasztó viszály közepette a törpe ivadékot, mely mint a vakondok turkálja a barázdát s izzadt tenyerével keresi napról-napra betevő falatját. A folyam, melynek szőke árját hajdan honfivér festette pirosra, a nemzeti szabadság ügyéért omolva, ma széles kalapu tót tutajost emel hátán, zindelyt szállító uszó talpával.

Szóval határtalan rokonszenv, egy neme az imádásnak fokozta a rajongásig szeretetemet a Tisza iránt. Téli estéken, távol a szülői háztól, iskolában a tanulás száraz unalmai közepette lecsukódtak szemeim s emlékeztem csapongva szállt az ismert és szeretett tájakra, mint a hogy a virágportól ittas méh döngicsél virágról-virágra. Láttam újra a kék eget, melyen oly jól esett elmerengnem, a magas jegenyéket, tetejében a himbálózó hollócsapattal, a lápok és vad vizek végtelen világát, melyeknek tükröző örvényébe vérvéresen bukott bele a lenyugvó nap. És akkor meg-megborzadtam a környező szürke falaktól, az oskolaterem irigy vasrostélyától, mely mögött oly szánóan tekintett rám a napsugár, mintha helyettem fájna neki szomorú sorsom; gyűlölet támadt keblemben minden iránt, mi környezetemül szolgált s az esztelen gyűlölség tehetetlensége néma könnyecppé olvadt lesütött szempilláimon.

Nem csoda, ha az első tanév után, melyben kevés jelét adtam tudományos szorgalmamnak, leirhatatlan boldogság között láttam közeledni újra a napot, mely enyéim körébe visz. Hévvél öleltem át meghatott családomat, de csakhamar kibontakoztam az ölelő karok közül, hogy fölkereshessem kedves folyómat. Ugyanolyan-nak találtam, mint a hogy elhagytam, csak úgy zugta panaszos fájdalmát, csak úgy görgette tisztára mosott, apró kavicsait. Már le készültem ülni kedvencz fám árnyékába, s lelkem már a távol fellegek körül kalandozott, melyek zajtalanul lebbentek tova az ég sima és derült boltozatán, mikor egyszerre két kis kacsó fonódott álmodozó szemeim körül s egy üde hang csengő hahotával kiáltá füleimbe:

— Találja, ki az?

— Ki más lehetne, mint a bohó kis Dóra? Érzem a keze fogásáról.

— Nos hát eltalálta kedves uram. Igen is, a bohó, a hóbortos, a hebe-hurgya és mit tudom én még mi minden jó tulajdonságokkal felruházott kis Dórája, a kit maga, gonosz, nem is kérdezett, hogy él-e még vagy meghalt?

Aztán boszusan lebiggyesztett kis ajkaival hozzátette:

— Elbujtam, félrevonultam, azt gondolva, hogy talán mégis keresni fogsz. És ime ugyse láttál, eszedbe sem jutottam. Igazán mondd, miért kerülsz? Mit tettem neked?

Szegény kis Dórácska! Csakugyan egészen megfélekeztem az én kis szomszédnőmről, pedig csak a jó Isten tudná megmondani mennyi sok szép időt töltöttünk együtt, megdézsmálva a szomszéd kertek éretlen gyümölcseit, építve várakat a porondban, s tapiskálva a kis pataokban, hol rákokat és halacszkákat kerestünk. Néha Terka, a vén szakácsnő a mint a konyhán kotnyeleskedtünk, rákoppintott körmeinkre főzőkanalával, s együtt kellett átszenvednünk az ifju évek mindeme fájdalmas epizódjait. De emlékeimet rég elsodorta az oskolás élet viharos epizódjai, s mire megjöttem, ütögetni kezdő bajusszal, melyet türelmetlenül sodorgattak ujjaim, hirtelen nyulánk növésével, s a kamasz évek egyéb jelentékeny tüneteivel, elfeledtem egy hozzám s koromhoz mérő méltatlannak talált mult, első benyomásait.

Első dolgom volt bocsánatot kérni feledékenységemért és erősen átöleltem s megcsókoltam. A csók újra visszaadta mosolyát, engem azonban egészen komolylyá tett; éreztem, hogy valami megmozdult szivemben. Patvarba is! Már tizenhatodfél éves voltam s különösen a szünidők alatt olyan átkozottul megnő az ember. Egész férfivá cseperedtem, a nélkül, hogy magamnak is számot tudtam volna adni arról, hogy mindez hogy történt. Anyám néha mosolyogva legettette titkon rajtam szemeit s tréfás megjegyzéseket tett az orrom alatt pelyhedző koromra, a mi pedig engem illet, én is tartottam magamra valamit, oldalt elválasztott haját viseltem, mint a papántól láttam s meglehetősen kényes voltam tiszta kezelőimre. Dóra akkor töltötte be tizenharmadik évét.

— Dezső! szólított meg némi hallgatás után, reám emelve nagy kék szemeit, melyekben őszinteség és tartózkodás sugárzott korom és férfiúi fölényem iránt.

Röstellkedve hallgattam. Először történt életemben, hogy felnőtt lánykával szemtől-szembe, egyedül és tanutlanul találtam magam. A helyzet rám nézve kényelmetlen volt, bár annak titokzatos ingerét is tapasztaltam.

— Valld be, kezdé újra Dóra, könyökét vállamra támasztva, valld be, hogy mért szereted annyira a Tiszát?

— Ah a Tiszát! kiálték önkénytelenül. Igen a Tiszát.

Odamutattam önkénytelen mozdulattal a hömpölygő folyamra. Mindazonáltal zavarba jöttem, éreztem arczomon kedves lehelletét, mig pihegő kebele dagadozva emelé a szüzi ingvált. A mint meztelen gömbölyü karját nyakam körül fonta, egész testemben megremegtem.

— Hát nem mondod meg? kérdezé újra.

Fölkeltem helyemből.

— Menjünk, mondam. majd holnap elmondom, ma este nem lehet.

— Dóra piczi kis kendőjét harapdálta fogaival.

— Te kerülsz, monda, oh igen; jól látom hogy kerülsz engemet.

— Nos hát igen. Feleltem makranczos durvasággal, s azzal távoztam.

Nagyon felindult voltam. Haragudtam magamra, s órára. És egész éjjel szemeimet ismét kerülte az álom.

Másnap Dórárt a kertben találtam. Fehér kis kalap volt rajta, széles nagy karimával, mely csak piczi eperszáját, gömbölyded állát s rózsás fülének hegyét engedte látnom, a mint dévaj kaczérsággal kissé féloldalra csapva borította szőke fürtjeit és könnyü árnyékot vetettek kék szemeire melyeket először volt alkalmam ezuttal különösebben megtekinteni s mondhatom, igen szépeknek találtam.

— Megengeded, hogy veled menjek? kérdezi kissé ünnepléses köszöntéssel, melyre velem, mint idősebbel szemben kötelezve érzé magát.

Türelmetlen, mozdulatot tettem. Féltem költői ábrándjaimat, melyeket egy szünetlenül csevegő, szeszélyes gyermek megzavarással fenyegetett.

— Oh kérlek! engedd meg; oly szép idő van.

Végre is engednem kellett. Házunk megett egy gyalog ösvény vezetett a Tiszához, csakhamar megérkeztünk, a nélkül, hogy észrevettek volna, a folyó partjához. Ott egy pillanatra megálltunk, hogy a tájéban gyönyörködjünk.

Kelet felől kelt a nap, lángba borítva az egész láthatárt. Derüs fényében ragyogott a p—i kastély, ódon, romlatag falai lomhán váltak ki fakult színeikkel. A levegő mintha meggyuladt volna, folyó aranyként csillámlott s a napsugár vakitón tört meg a kis templom üveg ablakain. Köröskörül az egész természetből egy nagy fohász látszott fölszállani a magasba halk neszszel, mint egy lehellet, mely mindent életre támasztott maga körül. Lenn a föld szivéből könnyü pára látszott emelkedni s lassan terjesztve szétoszolni, virgoncz rigó füttyölt az ágon; távolabb, a hegyek váltakozó színü rétegei között feltűntek a szétszórt fehér házacskák, s mindenikét túlhaladva, lent, lent egészen cik-czakos gerinczével majd a fellegekbe veszve fehérlett a Kárpátok hóborította tetője.

— Mily szép! Istenem, beh elragadó, ismételteté Dóra.

Felhágtunk az utszéli töltésre, hogy jobban láthassunk. Minden pillanatban újabb részlet, vagy újabb látvány tárult szemeink elé. Különösen Dóra volt elragadtatva az üde reggeli levegőtől, melyben a fénynek egész özöne támadt és üzte szét az éjjeli homályt.

— És most tartsunk az erdő felé.

Megfogtam kezét és a hosszú fasor alá vezettem, hol rezgő nyárfák csillogtatták a nap fényében ezüstös leveleiket. A szük és keskeny ösvényt selymlágy fű nőtte be. Zsongott a méh, az epervirágok bódítóan illatoztak, s fejünk fölött a fák szerelmesen egymásra hajták sűrűn összenőtt lombjaikat.

— Olyan jól érzem magam itt! suttozta Dóra.

Azzal felém közeledett. Nem volt ez többé a hajnal mosolygó derüje, az erdő árnyékos magánya váltotta azt fel, templomi csendjével, hüs homályával. Előttünk el-elveszett, vagy újra kibukkant a gyalog ösvény kigyózó szalagja. Balra a Tisza hömpölygő árja csendesen, méltóságosan folyt tovább, hogy szinte állni látszott. Harmattól csillogott a tengernyi lóher, s a fűszeres baltazzin néha csiklandón rezzent össze a levegő és hüs szellőáramtól, mely végig fuvott a fák közt s szarka, rigó és pacsirta szeszélyes repületeivel kanyarodva le s fel, midőn éles torkuk sivitó füttyével fölrezzentették a bokrok alján szendergő karcsu gyikokat. Repült a lepke a virágok kelyhén, s az akácok fürge játsziséggel lobogtatták az enyhe hajnali szellőben apró kis leveleiket. Ezernyi munkás támadt sűrögve az erdő minden zugából; koppan a harkály a vén fa odvában, s az utszélre odarajzolta a verőfény szeszélyes árnyakban az ágak körvonalaikat.

(Folyt. köv.)

Választási epizódok.

Igazságtalanság volna amaz erőszakosságokból és korrupciókból, melyek csaknem mindenütt karöltve járnak a politikai választásokkal, az illető nép politikai érettségére vagy éretlenségére vonni következtetést. Amerika a legszabadabb állam a világon, a választási izgalmak közepette a legvisszataszítóbb korrupció képét nyújtja. Az angoloknál viszont, kiknek pedig ugyancsak volt idejük magokat a parlamenti államrendszer formáiba beleélni, tudvalevőleg a legkitűnőbb képesség megválasztatása sem vihető keresztül, jelentékeny pénzeszközök nélkül. Hogy minő szörnyű kihágásokra ragadta csak pár év előtt is a belgákat a pártszenvédély, s ragadja minden választásnál ismételten, az is ismeretes dolog; és ennek dacára balgaság volna az amerikaiakat, angolokat és belgákat nem számítani a politikailag legérettebb nemzetek közé. Sőt inkább úgy látszik, mintha minde sajnálatos tulkapás kikerülhetlen árnyoldala lenne a fényes szabadsági vívmányoknak.

Legalább mindenesetre bizonyos, hogy még a legvadabb exczesszusok sem tanuskodnak annyira a politikai érettség ellen, mint az a sima és hideg közöny, melylyel például a szomszéd Ausztriában mennek végbe a választások. A szellemileg magas fejlettségű német népnél választási kihágások ritkán fordulnak elő, de azért e körülményt nem lehet kiváló politikai érettség jeléül tekinteni, mihelyt a mellett oly jelenségek is észlelhetők, mint például az 1878-diki választási mozgalmaknál. Tudvalevőleg arról volt ekkor szó, hogy irtó háboru támadjon a szociál-demokraczia ellen. E célból a nemzeti szabadelvűek és a haladó-párt kompromisszumra léptek, minek következtében, hogy a szavazat megoszlast elkerüljék, Berlinben, a szociál-demokrata mozgalmak főszékhelyén közös jelöltet állítottak fel. És mi történik az utolsó órában? A nemzeti szabadelvűek Treitschke vezérlete alatt az utolsó pillanatban felléptetik a közös jelölt ellen saját nemzeti szabadelvű ellenjelöltjüket, sőt esztelen módon oly fényes neveket tettek ki az esélyeknek, mint Moltke és Falk. Ily fegyelmezatlenség nem lehet politikai érettség jele.

Nálunk minden parlamentáris államok között a legtöbb jelentősége van a választásoknak. Alig van nép, melynél a politikai érdeklődés oly általános volna, mint a magyarnál s ha már a legközelebbi honti, czeplédi és jászberényi eseményekhez akarunk analógiát keresni, csak a részeg angol választó-hordáknál, vagy az oceánon túl, a rowdie-knál kell azt keresnünk, kik az amerikai választási orgiákat oly hirhedt nevezetességre juttatták.

A hadviseléshez mindenekelőtt három dolog szükséges: pénz, pénz és pénz. Ugyanez szükséges a választásokhoz is, sőt tulajdonképen négy tudniillik: pénz, pénz, pénz, és főképen a mi tejjel-mézzel folyó boldog hazánkban. Nem mintha a magyar országgyűlés padjain csupa Krózusok ülnének, de sokan ülnek olyanok, kiknek helyökért vagyoniuk nagy részét kellett feláldozniok, és sokan csak azért foglalnak benne helyet, mivel megválasztatásuk érdekében, személyes és politikai barátjaik roppant pénzáldozatokat hoztak.

Honnan és mikép kerül ki ez a pénz, ne kutassuk. De elég az hozzá, hogy ha a pénz elő van teremtve, úgy annak még megfelelő felhasználásáról is kell gondoskodni. És ezt rendszeren a jelölt barátjai végézik. Ők választják ki a rögtön jelentkező kortest, kinek nem nehéz rátalálni a kilincsre, mert azonnal felütik a főhadiszállást magánháiban, kaszinóban, vagy bérelt szobákban,

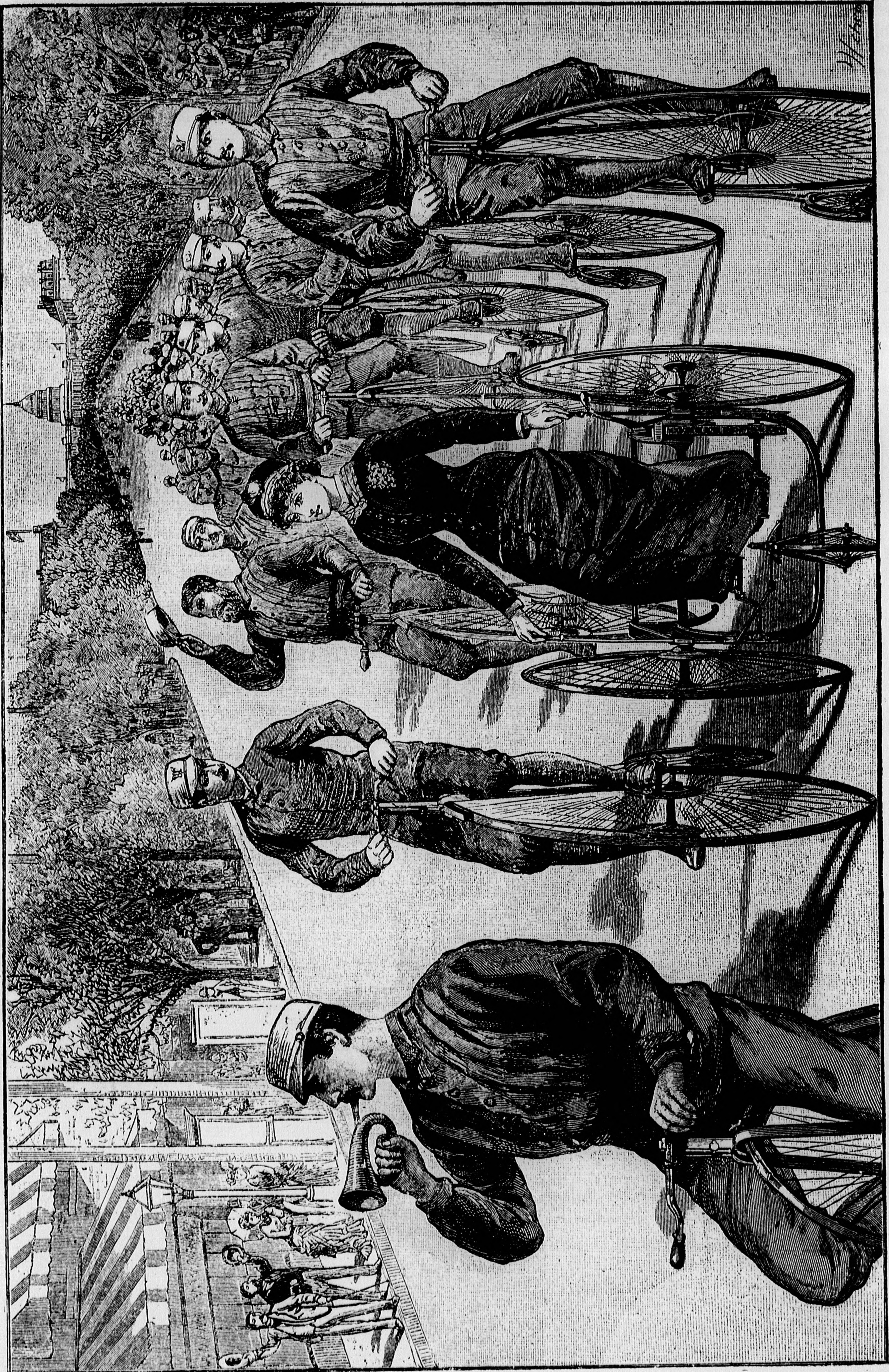
hol a végrehajtó bizottság állandóan székel. A kortesek néha felbérelt, néha önként ajánlkozó ügynökök; mint-hogy azonban bőrüket viszik a vásárra, tehát rendszeren jól meg lesznek fizetve. Kortesek a legkülönbözőbb társadalmi osztályokból kerülnek ki, mert a kabátos ember nem ért ahhoz, hogy a paraszt választókkal beszédbe ereszkedjék és velök versenyt igyék, valamint egy egyszerű ispán sem képes arra, hogy előbbkelő osztályokkal lépjen tárgyalásra. A kortes megfizetteti magát, lukakat üttet fejébe, elpáholtatja magát, kilöketi magát az ellenpárti koresmákból, de ritkán vagy épen soha sem csalja meg a beléje helyezett bizalmat. Sok választásnak voltam szemtanuja, de két dolgot a legvadabb kicsapongások között sem tapasztaltam, azt, hogy egy igazi kortes a döntő pillanatban gyávának bizonyult volna, meg azt, hogy zászlaját elhagyva, a fényes ígéretek az ellenség táborába csalták volna.

Ellenben nem ritka dolog az, hogy egész választó-községek négyszer-ötször megvásároltatnak és megvesztegettetnek. Jellemző eset erre nézve a következő, mely mindenképen érdekes világot vet egész választási rendszerünkre.

Egy délmagyarországi megyében oláh parasztokkal kellett a pártoknak számolniok. Ötvenet közülök egy szabadelvűpárti kortes megvásárolt, egy héttel a választás előtt, fejenként két forintjával. Másnap már ugyanez a közönség a szélső baloldalé volt, mert ez minden embernek három forintot adott kezébe s ellátta étellel, itallal, a mennyi csak kellett. Harmadik nap a román választópolgár újra a kormányért lelkesült, mert négy forintot kapott s hort á discretion. Így folyt ez a kellemes játék egész a választás előestéjéig. Ekkor azonban a szélsőbal biztosítani akarta a maga részére a diadalt, még egyszer megfizette tehát őket, de egyszersmind rögtön magával vitte az egész csoportot, becsukta a városon kívül fekvő pálinkafőzdébe, ott itatta egész éjjel, hogy másnap a szavazó urnához hurczolja.

Eljött a másnap. A földig itatott csordát a városba akarják vinni, hol minden egyesnek kezébe nyomva a választó czédulát az urnához kellene járulniok. A menet megindul a Rákóczy-induló hangjai mellett, de mielőtt még a városba értek volna, egy rakás fokosokkal fölfegyverkezett választó ront rájuk. Csakhamar véres verekedés fejlik ki, a megtámadottak késsel, kapával, ruddal védik magokat, de végre is hátrálniok kell a támadók tulnyomó száma előtt, kik üldözőbe veszik a megfutamotozottakat. És valószínűleg még máig is üldöznék őket, ha eszökbe nem jut a választás. Nosza hamar sietnek vissza, ha még idejekorán érkeznének. Az idő azonban mulik, a választási időt már rég elkongatta a toronyóra, s mire lélekszakadva megérkeznek a községhez, akkoron már ki van hirdetve a választás eredménye, hogy se nem ez, se nem az, hanem a harmadik, a mérsékelt ellenzéki lett meg, a kiről még pár óra előtt, senki sem álmodta volna, hogy többségben lesz.

Ilyen és ehhez hasonló esetek nem ritkán adják elő magukat. De vannak másfelől oly vidékek is, és még ezek a legjobbak, a hol a képviselői állás ép oly örökös valamely családban, mint akár a grófi czim. Bizonyára az országgyűlés jövő ülészakájában is fogunk találkozni sok olyan arczczal ismét, kiket már megszoktunk látni parlamenti rendszerünk kezdete óta. És nem egy, igazán meg is érdemli ezt. A ki p. o. mint Csanády Sándor is, öszszes roppant vagyoniát, a megválasztatásával járó költségekben vesztette el, valóban csak csekély járandóságát



Kerékpárosok és vasparipások.

élvezi elvesztett tőkéjének évi rendes képviselői napdíjában. Néha megtörténik az is, hogy az imádott nép, miután jól tele ette és itta magát a jelölt költségén, kapja magát és a feledhetetlen pillanat emlékeül magával viszi a kanalakat, késeket és poharakat. Így járt ugyancsak Csanády bátyánk egy időben. Az öreg ur azonban nem értette a tréfát, és mihelyt észrevette a manipulációt, azonnal «vérei» után szálasztotta huszárjait, kiknek sikerült még idején napvilágra hozni a szűrők és gubák alól, a lábrakelt evőeszközöket.

A képviselői világ egy más kedélyes és ismert típusa, Beóthy Algernon ellen egy izben meg valami P. K. nevű kortes dolgozott kerületében. A hatalmas hangú, fáradhatlan nyelvű kortes nem kis veszélyt képezett az Böthyre nézve, különösen remek stylum és sok svádával előadott kortesbeszédei következtében, melyek sokat részére csábítottak a választók közül. Véletlenül azonban egyszer csak kisült, honnan van a koma nagy szónoki apparátusa. Összevásárolta tudniillik a «Márczius tizenötödikének» néhány antiquáriusi példányát s azokból tanulta be s mondta el Kossuth hatalmas beszédeit, mindennapra mást. Az ellenpárt kortesének ekkor egy jó gondolata támadt. Mit sem szólt, hagyta az ipszét beszélni, hanem egy alkonyatkor, míg a nagy néptribun a korcsmában öntögette hazafias keseredettségben kiszáradt torkát, belopódzott lakására s észrevétlen ellopta a hirlapok ott talált minden példányát. A csel sikerült. P. K. tudománya összeomlott, nem tudott többet beszélni s szégyenszemre kellett a nyilvános szerepléstől visszavonulnia, s megkönnyítette Beóthynek a győzelmét.

Egyébként a kortes mesterség sem nem olyan rossz, sem nem olyan könnyű, mint sokan hinni szeretnék. Jó torok, aczélizmok, vastag arczbőr és mindenekfölött sok népszerűség kívántatik még hozzá. De a jó kortes büszkén is tekint alá jelöltjére, a kit az ő szemhunyorítása juttat diadalra, s ha egyszer sikerült kivívnia a győzelmet, egész életére igyekszik kizsákmányolni maga számára a helyzet előnyeit. Tanu rá Tóth Kálmán halhatatlan Borbócsa.

A nagygyűlés.

A magyar tudományos akadémia 8-iki nagygyűlésére fényes közönség jelent meg. Gróf Lónyai Menyhért igen szép megnyitó beszédet mondott, kár hogy a multa vonatkozó meglegedése nem a tapasztalatból, de az ab in visis dicsértek nem ismeréséből ered. A jövőre nézve kívánjuk, hogy szavait figyelembe vegyék. «Méltán megvárhatja tőlünk a nemzet, hogy ne az egyesek előszere-tete, de a kor kívánata adjon irányt az akadémia tevékenységének. Az akadémia művelje azon tudományokat és világosítsa meg azon kérdéseket, melyek a jelenkor követelményei közé tartoznak.»

Fraknoi ékes titkári jelentése után következett Szász Károly emlékbeszéde Arany felett. Dicsőítette benne főleg az embert és magyart. Költészetében a magyar jellem férfiasan komoly oldalát látja személyesítve.

Egyes munkáira térve át, legérdekesebb az ismertetés, melyet kéziratban befejezetlenül maradt munkájáról a «Csaba királyfiból» ad, mely az Etele-trilógia középső része lett volna.

Attila új nászra készül öregségében, a szép Mikolttal. Neje Krimhilda, kit mint Szigfrid özvegyét vett volt nőül

s kit a német Niebelung-énekből s a Buda halálából ismerünk, boszút forral e miatt férje ellen, ki őt a második nászszal meggyalázza. Haragosan vonul félre az ünnepélyek elöl — a mialatt a nász vig zaja hat be lakosztályába, dul-ful dühében, hányja-veti elméjében régi emlékeit. Szigfridje — első utolsó igaz szerelme — képe tűnik fel előtte s róla maradt emléktárgyai lomtarában keresgél. Előszed mindent, a mi a gonosz Hagen által orvul megölt hősről emlékeztet; s a rég elfeledett emléktárgyak közt megtalálja a láthatatlanná tevő varázscsuklyát is, melyet Szigfried egykor a niebelung-kincset őrző Albrik törpétől kapott volt, s melylyel Gunther király számára Brunnhildot megnyerte vala. A boszuért lihegő, megcsalt nő lelkében egy ádáz elhatározás eszméje villan meg. S mikor a nászünnepe véget ér, az öröm és vigalmak zaja kitombolt, Etele új nejjével nászsátorába vonult és Etelek minden csendes: Krimhilda magára ölti a láthatatlanná tevő varázscsuklyát, Etele sátrába lopózik s Szigfrid kardját a szerelem és bor mámorában alvó férj szívébe meríti és őt véreben hagyva távozik. Soha senki sem tudta meg, ki ölte meg Etele — némelyek Mikoltnak, mások az új nőre s befolyására féltékeny fiai által támasztott palota-forradalomnak tulajdonították, csak a Szigfrid özvegyére nem gondolt senki.

A «Buda halálában» is vannak a Niebelung-mondára erősen emlékeztető részletek, a most bemutatott részlet pedig e mondát egészen összeolvastja ami mondanakörünkkel. És pedig remekül.

A szépen kidolgozott beszédnek komikus részletei is voltak: a hasonlítgatások Göthe, Schiller és főleg Tennyson poéziséhez; azt hittük, hogy Böthy felsülése a parhuzam-irodalmat legalább egy időre elfojtotta. Csalódtunk.

S P O R T.

A lóidomításról.

Habár a ló a megelőző leczkék következtében a vágtahoz szükséges hajlékonyságot elsajátította is, a különbség a lábak elhelyezésénél a lépést-ügetést és vágta között oly nagy, hogy már az maga is nyugtalanítja őt. Fődolgoz az első vágta-leczkénél az, hogy a ló egymásután több nyugodt vágtaugrást legyen képes megtenni — nem kell vele törődni ha az első leczkéknél az egyik ugrás hosszabb is mint a másik — csak a nyugalmasból ne jöjjön ki a ló.

Ne gondoljuk, hogy a ló egyedül vágtaugrás által tanul meg vágtaugrást — az oldaljárások a hajlítás s főleg az összeszedett ügetés az alapja a helyes vágtaugrásnak — ha tehát azt vesszük észre, hogy a ló nem vágtaugrással kellő nyugodtsággal s az ugrások szabatos megtételére nem képes, térjünk ismételve vissza a megelőző leczkékhöz; mentől jobb és szebb tartással képes feszesség nélkül tanítványunk oldaljárások és összeszedett rövid ügetésben menni, annál szebben, szabatosabban fog vágtaugrást tudni.

A vágtaugrást tehát eleinte az összeszedett ügetésből, később az összeszedett lépésből s végre álló helyből fejlesztjük.

Miután a lovat lépést és ha lehet ügetést mindkét héten gyakoroltuk az oldaljárásokban, álló helyben és menés közben hajlítottuk, pihentessük kissé s aztan vegyük nagy körbe, menjünk néhányszor körül lépésben és üge-

tésben lehető jó tartást követelve — szedjük fokonkint össze — a külső szárákali félvisszatartások által — kísérjük e felvissza tartásokat megfelelő czombsegítségekkel, hogy a hátsó lábak a sulypont alá jussanak s ez által a suly a ló hátuljára tereltessek. Ez által a ló eleje meg fog könnyebbülni és a vágtaugráshoz szabadon fog emelkedni tudni. Azon perczen a midőn a ló mintegy maga kínálkozik a vágtaugráshoz — kell a szárákkal kissé engedni — és a czombokkal a lóra megfelelő mérvben hatni, hogy az a vágtaugrásokat folytassa.

Igen czélszerű a vágtaugrást megelőzőleg a lovat egyszerűen a körök körül vállatba csináltatni, ha lehet ügésben, ez által a ló belső oldala, különösen a belső hátsó láb hajlékony és képes lesz a sulypont alá lépni.

A helyes ügést valamint a helyes vágtaugrást, a lovasnak ülő részével éreznie kell.

A vágtaugrás előtt a lónak meg kell könnyebbé válnia a szárákon — de nem azért, hogy a száráktól visszahúzódjon — de kellő meghajlás által, mert ha nem könnyebbé válna meg a szárákon, vágtaugrásban rohanni fog; nem kell tehát akkor a beugrást erőszakolni a mikor a ló a szárákra furakodik, de várni kell míg kellően elosztotta sulyát s csak akkor beugratni, mikor önként ajánlkozik a beugráshoz.

Erős, jól alkotott lovat eleinte az összeszedett ügésből kell beugratni — gyengébb — rossz hátulsó részekkel bíró lovat ne összeszedett, de a neki megfelelő természetes ügésből kell beugratni.

Ha egy gyenge hátulju lovat ügésben nagyon összeszedjük — az tulságosan sülyedni fog és a suly szerfelett terhelni fogja gyenge részeit, s ha elejét jó akarattal emelte is a vágtaugráshoz, nem lesz képes hátuljával a terhet továbbítani és ezért a szárákon fog furakodni és elején tova fog rohanni akarni, hogy hátulját a tulságos megterheléstől megszabadítsa; ezért kell a gyenge hátulju lovat szabadabb ügésből beugratni, s csak fokozatosan, vágtaugrás közben összeszedni.

Mint minden leckeénél, úgy itt is, azon igyekezzünk, hogy a lóval akarattunkat megértessük — s csak azután irányuljon igyekezetünk arra, hogy azt a mit követelünk a ló tökéletesen is csinálja. Néhány vágtaugrás után vegyük ügésbe-lépésbe s aztán megállítván simogassuk meg. Többször ismételjük a beugrást s ne tévesszük szem elől azt, hogy a nyugodt, nem elsietett beugrás a fődolog. A ló nem kergetendő bele a vágtaugrásba, de összeszedés és az elmondott segítségek megfelelő alkalmazása által ösztönözendő arra, hogy a beugráshoz maga kínálkozzék.

Ha a lovat a vágtaugrásba mintegy belekergetjük, akkor az egész suly a ló elején lesz, a ló meg fogja magát minden részeiben merevíteni — s tova fog rohanni — ezt nem lehet idomítási eljárásnak nevezni, nem erővel de a mesterség szabályainak helyes felfogással alkalmazásával kell és lehet csak igazán idomítani.

Ha tanítványunk akár tartás hiány, akár czombjaink nem elég hatású működése folytán ügésbe esett, nem kell azt azonnal fokozott segítségekkel vágtaugrásba kergetni vagy büntetés által értésére adni hogy hibázott, de tovább kell ügésbe, lassankint összeszedni s újból nyugodtan beugratni.

Oly lovakat, melyek a zablára teküsznek jó lesz néhányszor hátraléptetni, de nem hátraráncigálni s újból előre kergetni goromba segítségekkel, mint azt oly gyakran látjuk, de szabályszerűen mint azt a hátralépésnél kimerítően leirtam.

Közbe-közbe nem fog ártani vállat és farat becsinálni. Ha a lovas érzi, hogy vágtaugrás közben a ló tartását veszíti, nem kell bevárni azt, hogy a ló magától essék ügésbe, de összeszedett ügésbe kell vele átmenni.

Hibás eljárás, azt mindenki át fogja látni ki az előbeniekben elmondottakkal egyetért — ha több egy osztályban idomított pótlótól azt követeljük, hogy azok a vezényszóra mind egyszerre ugorjanak be. Minden egyes lovas várja be az alkalmas pillanatot, a mely akkor van, mikor a ló a helyes segítségek befolyása következtében maga kínálkozik a beugráshoz.

Az oly ló, mely nem akar vágtaugrásba ugrani, még nem érett a vágtaugrásra, azzal pár napig még nem kell vágtaugrasztani — de tökéletesíteni kell a már többször elmondott módon oldaljárások és hajlítás által.

Hogy a ló ügésből helyesen ugorjon be vágtaugrásba, helyesen kell ügésbe, azaz, a külső hátsó lábnak jobban kell megterhelve lennie, a lónak annyira kell meghomrodva lennie, hogy a belső oldala előbbre legyen kissé mint a külső s hogy a külső hátsó láb oda lépjen a hova a belső első lépett.

Eleinte nem kell tulságosan állított fejjel vágtaugrasztani, és a fejállítást csak a ló ügyességéhez mérve kell fokozni.

Vadászati hírek.

Villamos löfegyver. Már az 1876. évi párisi világtárlaton látható volt egy Georges le Baron és Ferd. Delmas caeni lakosok által szerkesztett villamos löfegyver, mely bár az előbb ismert Pieper-féle fegyvernél jóval tökéletlenebb volt, mégis nagy feltűnést okozott akkoriban a kiállítás látogatóinál, s csak a gyakorlatban felmerült nehézségek folytán ment ismét hamar feledésbe. Ezen villamos löfegyver a hiányos s tökéletlen Galan-féle csőzárral bírt, agya pedig két, belülről kivájt fadarabból volt összeillesztve, melyek közé azután az aránylag nagy villamos készülék volt elhelyezve. Ez utóbbi a következő részekből állott. Egy lapos, jól zárható üvegpalczk vagy kőedénybe, be volt téve két szén- és egy horganyrudacska; a palaczk vagy kőedény többi része kénsavval és kettős chromsavas kálicsal (doppelt chromsaueres kali) megtöltve. A szén- és horganyrudacska sodronyai a palaczk előtt elhelyezett inductio hengerére, innét pedig a fegyver töltényébe vezettettek, olyformán, hogy a villamos szikra, a töltényhüvelyben egymáshoz közeledő s a puskaporon keresztül vezető sodronyok végénél csak a ravasz megérintésénél ugorhatott át s idézhette így elő a meggyulást. Ezen villamos készülék villamos erejét már 14 nap mulva elvesztette; időnként szükséges volt tehát azt ismét megtölteni s mégis sokszor megtörtént, hogy friss töltésnél is zavarok s ennek folytán rossz, megbízhatlan működés állott be. Mindezeket a hátrányokat a Pieper-féle villamos löfegyvernél már nem találjuk, mert a villamos készülék sav nélküli száraz, 100—150 gramm sulyu s mindazonáltal 10.000 lövésre szükséges villamosságot is magába foglalhat s megtartja azt több heteken keresztül is. E villamos készüléknek újra való megtöltése automatikusan, a vadász által hordozható s 3 elemből álló kis Callaud-féle villamos oszloppal történik, a melynél semminemű sav nem használtatik s annak tisztítása évenként csak egyszer szükséges, fenntartása pedig évenként legfeljebb 1—2 frtba kerül. A gyűjtő maga, romlásnak egyáltalában nincs kitéve sőt ellenkezőleg a használat által minőségében még javul. A Pieper-féle villamos fegyvernél, Franciaországban eszközölt próbák alapján, következő előnyöket konstatálhatni: 1. Feltétlen biztonságot nyújt védtelen elsülések ellen, a mennyiben ily eset e fegyvernél nem fordulhat elő. 2. Ellenben szándékosan elsülhető bármikor s minden pilanatban a nélkül, hogy a kakasok s a fegyver egyéb felhúzó vagy záró készülékeinek rendbehozásáról előbb gondoskodni kellene. 3. A töltény puskapora azonnal és egész tömegében meggyul. 4. A töltényben a puskapornak meggyulása előlről történvén, annak tökéletes elégetését vonja maga után, mi által a csőben nagyobb erő vagyis gáznyomás fejlődik ki s annak következtében a lövés nagyobb hatással is bír. 5. Ezen fegyver csütörtököt nem mondhat, a mennyiben a megtöltött patronok egy kis, e czélra külön készített galvanoméróval megbízhatóságukban alaposan ellenőrizhetők. 6. A töltényhüvely a nélkül, hogy annak bármilyen néven nevezendő helyreigazítása (reconstructio) szükséges

volna, többször és újra tölhető. 7. Miután e fegyveren a lakat hiányzik s a fegyver különben is nagyon egyszerűen van szerkesztve, javítás rajta csak ritkán fordulhat elő. Fontos előnyök szólnak tehát a fegyver czélszerűsége és életképessége mellett, de hogy miképen fog az nagyban és a gyakorlati életben megfelelni, azt csak a jövő képes kideríteni.

A kilencszázadik őzbekot ejtette el gróf Schaffgotsch Ulrich ez évi május 16-án a felső-sziléziai vadregényes hegyek közt. Ugyan azon őzbek a 22-ik volt az idejéig eljettettek közt.

A fajdtyuk és nyirfajdvadászat idénye a herczeg Schwartzenberg-féle knumai uradalomban berekesztetett. Az idén mindössze eljettett 37 fajdtyuk és 3 nyirfajd.

Egy ritka nagyságu kőszáli sast lőtt gróf Guodt Abelino Tirolban. A sas szárny szélessége 210 méter; karmai hatalmasak és valamint a ragadozó színe is egy régi példányra vallanak.

Vegyes sporthirek.

Nemzetközi löverseny és lókiállítás rendezését is tervezik esztendőre, kapcsolatban az országos kiállítással. Mindkettőt nagy arányokban tervezik. A löversenyre olyan díjakat tűznek ki, melyek kétségkívül ide fogják csalni a kontinens és Anglia legelső sportsmaneit; hír szerint 60,000 frankos nagydíj lesz és 10—30,000 frkos handicap-díj, ugyszintén ügetőverseny 40,000 franknyi díjakkal. A nemzetközi lókiállítás a Hermina kápolna környékén lesz hol vagy ezer ló számára emelnek istállókat, ugyszintén fedett arenát a lovak elővezetésére. Érmeken és diszokleveleken kívül 26,000 frankot fognak díjakul kiosztani. A rendező bizottság, Kozma Ferencz miniszteri tanácsos elnöklete alatt, már befejezte munkálatait s a programot minden európai nyelven közre fogja bocsátani.

A boroszlói versenyeknél az egyes futamok így mentek végbe: *Sziléziai tenyész-verseny.* Államdíj 4000 márka 1600 méter (37 aláírás) Henckel Hugó gróf p. m. Cambus-a megverte Regent és Hildafurt. A kétévesek versenyében államdíj 3000 márka, 1600 méter (10 aláírás) Henckel Hugó gróf Chalili-ja győzött. Antoinette második, Hecht harmadik. Kisorsoló handicap. 3000 márka 1600 méter. 8 nevezett ló közül 3 indult Falkenhausen báró id. p. h. Consul-ja győzött, Margarethe I, és Cabham ellen. A harmadosztályu államdíj 3000 márkáját (2200 méter 10 aláírás) Schmetlow gróf Niklotja sepepte be, Veränderlich második. Henckel-Handicap. A graditzi kir. főménes díja. 2000 márka, 2000 méter. Treskov W. kapitány 5 é. p. m. Harzburg első, követi Leibhusar, azután Morgenröthe. A boroszlói vadászverseny tiszteletdíja és 1700 márkáért hatos mezőny alakult, Falkenhausen báró Dampf-ja ismét bebizonyította fölényét, mert 83½ kiló terhe dacára sikerült levennie Sunschnet és Királynét, melyek 7½ ille-tőleg 17½ kilóval kevesebbet vittek.

A boroszlói második löversenynap következőleg folyt le: I. Negyedosztályu 1500 márka. Hároméveseknek 2000 méter (9 aláírás.) A graditzi kir. főménes p. m. Muselmann (ap. Flibustier a. Mlle de Mailloc) első, Henckel Hugó gróf s. m. Chalili második. Mr. Johnson p. k. Antoniette harmadik II. Silbernes Pferd. Tiszteletdíj és 2000 márka, távolság 2400 méter (4 aláírás) Mollard kapitány 4 é. p. m. Leibhusar (ap. Hospodar a. Queen of Surrey) első, Falkenhausen báró 4 é. p. k. Mezza-Cuna második. III. Fürstenpreis. Tiszteletdíj és 500 márkányi államdíj. 2000 méter (12 aláírás) Schmettov gróf 4 é. p. m. Niklot (ap. Flibustier a. Lady Cecilia) első; Spiekermann Ottó 3 é. p. k. Hildegard harmadik. IV. Eladó-verseny. 1500 márka, távolság 1500 méter (3 aláírás) Spiekermann Ottó 4 é. p. k. Arbutus (ap. Debut a. Unica) első; Falkenhausen báró id. p. h. Consul második. V. Beaten-handicap. 1500 márka, 1500 méter (12 aláírás) Mr. Bum 4 é. s. k. Margarethe I. első (ap. Vordermann a. Merry Agnes); Falkenhausen báró 3 é. s. k. Morgenröthe második. VI. Scheitnigi vadászverseny 2500 márka államdíj. Körülbelül 4000 méter (9 aláírás). Falkenhausen báró id. s. k. Per Dampf (ap. Monseigneur a. Dame Quickley) egyedül járta körül a pályát.

A gráci vasparipa meetingen Vermes Lajos és Schleir K, képviselték a budapesti vasparipa egyesületet. Képviselve voltak a brucki, a merzeburgi, hécsi, prágai stb. vasparipa-egyesületek is. Peggán, Leibnitz és Rohits voltak a versenyek színhelyei. A nagy arany érmet **Vermes Lajos** nyerte el.

A berlini versenyek lefolyása következő volt: Júniusi gátverseny 1000 márka, 2500 méter, Bieler Ottó id. p. k. Dorothea-ja első Mr. George. 5. é. p. k. Alma I. második. Graditzi vadászverseny 1000 márka (urlovarok versenye) 3500 méter. Arnim hdn. id. s. h. Sharyer-je első, Treskov kapit. Mozartja második. Nagy charlottenburgi vadászverseny 3000 márka, 5000 méter. Oehlschlager bankár 5 é. p. m. Belltover első, Marschall hadnagy 6 é. s

h. Woodland második, Turin harmadik. Gloriette-vadászverseny 1000 márka (Tisztek versenye) 3000 méter Arnim hadm. id. p. h. Suparlaof első, The Bear második. Wilmersdorfi gátverseny. 1200 márka 2000 méter. Mr. Bum id. p. h. Sultan-ja első Guillerette második.

Halászati hírek.

A pisztráng falánságát igazolja a következő eset: Egy halász, midőn a horgára akadt pisztrángot partra huzta, annak szájából egy hosszú halrész lógott ki, mely akként történt, hogy az alig egy fontos pisztráng egy magánál sokkal nagyobb tinhalat nyelt el, de annak csak felét volt képes bevenni, a többi része pedig künmaradt. Nevezetes e dologban főleg az, hogy a nagy hal elnyelése által különben is egészen kiferdített szájával még mindig tátogni igyekezett s a körülröpkedő legyeket kapkodta, tehát éhes volt. Midőn a halász a pisztrángot felbontotta, annak gyomra egészen üres volt, mert a torkot teljesen megtöltött nagy tinhaltól nem juthatott egyéb eledelhez.

Az angolnahalászat Galicziában már régtől fogva igen hálás foglalkozás volt, a mit az angolna mesterséges tenyésztése által még fokoztak is. Azonban nagy akadályul szolgál ez iparágban a galicziai folyamok talajviszonya, mely az angolnának felszínre jövetelét akadályozza. Galicziai szakemberek eme akadály elhárítására legutóbb a drezdai halászati kongresszus által a cseh vizek részére javaslatba hozott angolnatartályok alkalmazása által akarnak a bajon segíteni.

A halállomány csökkenését az utóbbi időben különböző módon okadatolták. Némelyek azt állították, hogy az állomány csökkenése nemcsak számban, de az egyes halak nagyságának a szertelen halászatnak a következménye. Mások ezzel szemben okul a vizeknek szabályozását, meder elterelését és főleg a víz tisztátlanságát hozták fel. A londoni halkiállítás eme vitának azzal vetett véget, hogy kitüntette, miszerint az állomány csökkenése csakugyan a túlhalászatból származik. Ezt bizonyítja főleg az, hogy olyan halak, melyek eddig bizonyos nagyságra megnőttek, most alig fél anynyira képesek kifejlődni, mert a rendszertelen halászat miatt nincs elég idejük a kifejlődésre. Jó volna tehát a halászatnál is a forga szerinti felosztást behozni!

KÖZGAZDASÁG.

Felhívás az ország állattenyésztőihez

RUDOLF főherczeg, trónörökös ö. cs. és kir. Fensége védnöksége alatt az 1885. évben Budapesten tartandó nemzetközi időleges állatkiállításokban való részvételre.

Az 1885. évi országos általános kiállítás alkalmával következő nemzetközi időleges állatkiállítások fognak megtartatni: 1. Baromfi, tengerinyul és ebkiállítás, május 5-től 10-éig. 2. Hizott szarvasmarha- és juh-kiállítás május 17-től 24-éig. 3. Tenyészjuh-kiállítás május 20-tól 30-áig. 4. Méhkiállítás augusztus 20-tól 30-áig. 5. Tenyészsertés-kiállítás, szeptember 1-től 8-áig. 6. Hizósertés-kiállítás, szeptember 1-től 18-áig. 7. Tenyészszarvasmarha-kiállítás szeptember 1-től 10-éig. 8. Lókiállítás október 5-től 10-éig. Alkalom lesz tehát nyújtva arra, hogy Magyarország minden egyes állattenyésztési ágának tükrét bemutathassuk ezen különböző kiállításokon.

Ha elfogadjuk azt, — a mit tagadni alig is lehetne, — hogy összes közgazdaságunk élőfájának törzsét a mezőgazdaság képezi, s hogy ezen törzs állapotától függ a fa koronájának — az iparnak hatalmas, erőteljes fejlődése, mely nélkül nem virulhat buján a lombsátor — a kereskedelem, — s nem hozhat dús gyümölcsöt az egész fa; úgy nem fogjuk tagadhatni azt sem, hogy a törzsnek — a mezőgazdaságnak éltető gyökérzetét Magyarországon az állattenyésztés képezvén, — ezen közgazdasági tényező állapota a legnagyobb figyelmet érdemli. Ha tehát az

1885. évi nemzetközi időleges állatkiállításokon meg akarjuk ismerni magunk, s meg akarjuk ismertetni a külfölddel Magyarország teljes közigazdasági és kulturális képét, úgy iparkodnunk kell első sorban az élőfa gyökérzetének, az állattenyésztésnek hű és teljes tükrét bemutatni. Az alkalmat erre megadja a kiállítás országos bizottsága a fent részletezett állatkiállítási program megalkotásával. De ez csak üres keret, melynek diszes betöltésére első sorban a magyar gazdák, a magyar állattenyésztők vannak hivatva. Országos állattenyésztésünk minősége nagyot haladott az utolsó két évtizedben, az kétségtelen: de e haladás tényleges haszoneredményének egyik fő csökkentő oka az, hogy a termelő és fogyasztó közönség egymással nem lépett még eddig közvetlen érintkezésbe; hogy magunk sem ismerjük eléggé termelési forrásainkat és fogyasztó köreinket. Hány eset van arra, hogy a gulyát tartó gazda jó áron kívánna tenyész bikát, vagy üszöket venni s nem tudja, honnan, akkor, mikor a szomszéd vagy a harmadik vármegyében vevőt keres gulyabeli bikáira, vagy üszőire a másik tenyésztő. Hányszor kívánna nyugati fajtájú tehenészetét friss vér beszerzése által megújítani vagy szaporítani az előre törekvő gazda s kénytelen ez iránt a kormányhoz fordulni előtte ismeretlen állatok beszerzéseért akkor, midőn egészen saját izlése és tenyészéje szerint válogathatna esetleg más tenyésztők eladó anyagában — ha e tenyészdeket ismerné.

Igy vagyunk a juhtenyésztés terén is, hol a meglevő tenyészanyagok megismerése, valamint a finom gyapjú és az újabban mindinkább tért foglaló hústermelés és idegen fajtáknak alkalmazása tekintetében is minden megvitátnál mérvadóbb meggyőződést fogunk szerezhetni az általános juhkiállításon, ha hazai juhtenyésztőink minél számosabb bejelentések által az elért eredményeknek ép oly tanulságos képét fogják nyújtani, mint a mily tág tanulmányozási alapot reménylünk nyújthatni gazdaközönségünknek a külföldi juhok kiállításában. S ha nagy fontossággal bír a kiállításnak már ezen oldala is szarvasmarha- és juhtenyésztőinkre, bizonyára nem kicsinylendő reájuk nézve azon haszon sem, mely úgy hizott állatjaiknak, mint egyéb tenyésztermékeiknek a kiállításon megjelenő fogyasztók és közvetítők előtti bemutatásából hármozhatik. A sertésenyésztés, mely az országban oly nagy lendületet nyert, bizonyára szintén csak újabb hasznot húzhat a kereskedés góczpontján — Kőbányán tartandó és nagyszerűnek ígérkező sertéskiállításból annyival is inkább, miután épen ott lesz alkalmuk a külföldről megjelenő tenyésztőknek, kereskedőknek és kormányképviselőknek meggyőződniük arról, hogy az utóbbi időkben ott életbeléptetett állategészségügyrendőri intézmények Magyarországot és különlegesen Kőbányát tették Európa legbiztosabb sertésvásárává; s hogy a legkülönbözőbb országok és vidékek számos fajtáját miként gyűjti e nagy-szerű központba együvé a magyarországi sertéskereskedés hatalmas szervezete. Ha az októberi lóversenyek idejére tervezett nemzetközi lókiállítást utoljára említjük fel, ezt bizonyára nem azért teszszük, mintha ettől legkevesebb eredményt várnánk; sőt ellenkezőleg azt reméljük hogy ezen kiállítás fog az országnak legnagyobb anyagi hasznot hozhatni. Kétségtelen, hogy ezen államilag is legregebben és legjobban gyámolított állattenyésztési ág legnagyobb virágzásnak örvend Magyarországon.

Hadseregünk lószükséglete ma már bőven fedezve van belföldi lótermelésünk által, sőt számos külföldi hadsereg részére is Magyarország képezi a beszerzési források egyik legjelentékenyebbikét, s ha a kiállításon újabban és bővebben is bemutatathatjuk a külföldnek, hol és mily

áron szerezhető be nálunk a katonai czélokra alkalmas ló, úgy esetleg jelentékenyen emelhetjük még ez irányú lókiállításunkat. Közép és kisebb termetű, jó vértű, sebes, hámos és háttas lovaink kivitele is még nagy mérvben szaporítható volna egy sikerült lókiállítás szőtt, új kereskedelmi összeköttetések által. E tekintetben tanulságos példaként említhetjük fel az 1878-iki párisi nemzetközi lókiállítás való részvételünk sikerét, hol bár csak igen korlátolt számú collectiv kiállítás által volt bemutatható országos lótenyésztésünk, mégis oly eredményt értünk el, hogy a következő években több ezer lóval emelkedett kivitelünk. E tekintetben felette kívánatos, hogy jobb vértű méneseinkből és nagyobb tenyésztőink által kocsiban, hámban vagy nyereg alatt jól betanított ló minél nagyobb számban állíttassék ki, miután ezek bemutatható képességük által legtöbb vevőt szerezhetnek Magyarországnak, mely épen a vér és képesség tekintetében hódíthat barátokat a continensen, hol a külső idomoknak behizonyított képesség nélküli hibás divattá vált cultusa, az utolsó időkben mindinkább csökkentti az igazi belértékkel bíró kipróbált képességű vérlovak számát. Magyarország mezőgazdasága mindinkább közeledik azon időhöz, melyben lótenyésztése fogja szolgáltatni az igavonó erő legnagyobb részét, míg szarvasmarha-tenyésztése a hús és tejtermelés jövedelmezőbb terére fog vonulni. Jelentékeny feladata lesz tehát jövőben az orsz. lótenyésztésnek kellő számú és minőségű igáslovat előállítani. Azon lótenyésztők, kik már ma a jövő e feladatára készülve, ily irányú tenyésztést kívánnak folytatni, ezen nemzetközi lókiállítás alkalmával megláthatják azt, honnan és mily anyagot szerezhetnek be e célra? A minden egyes állatkiállításra külön szerkesztett bejelentő iverk, valamint a részletes kiállítási programok az országos kiállítási hivatalban (Budapest, Ferencz József-tér 6-ik szám), az országos gazdasági egyesület titkárságánál (Budapest, Köztelek), az országos méhészeti egyesületnél (müegyetem), a magyar lovaregylet titkárságánál (Budapest, Nemzeti Casino) továbbá minden egyes kerületi kiállítási bizottságnál (Aradon, Brassóban, Budapesten, Szegeden, Debreczenben, N.-Váradon, Fiumében, Kassán, Kolozsvárt, Miskolczon, Pécsen, Pozsonyban, Sopronban és Temesvárott), továbbá a helyi bizottságoknál és minden vármegye gazdasági egyesületénél, közigazdasági előadójánál, alispáni hivatalánál s a lovakat illetőleg még minden megye lótenyésztési bizottsági elnökénél is díjmentesen kaphatók lesznek.

A kitöltött bejelentési iverk az országos kiállítási hivatalhoz (Budapest, Nákó-ház) czimezve, portamentesen postára adhatók, vagy pedig ugyanezen hivatalnál személyesen is átadhatók.

Miután a bejelentett állatok elfogadásánál vagy visszautasításánál a bejelentés beérkezésének sorrendje is tényezőként fog szerepelni, saját érdekükben figyelmeztetnek a tisztelt bejelentők, hogy a kitöltött iverket mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Kelt Budapesten, 1884. május havában.

A kiállítás országos bizottsága nevében:

Gr. Zichy Jenő Kozma Ferencz Matlekovits
másod-elnök. a rendező bizottság elnöke. elnök.

Gazdasági közlemények.

Avetések állása. Hivatalos jelentések szerint az országban úgy az őszi mint a tavaszi vetések az utóbbi 8 napban a folyton tartó szárazság folytán sokat szenvedtek. Kivételt képeznek az erdélyi részek, melyekben a vetések aránylag a legszebbek, A rozsda az

egész országban terjed s mint különös körülmény felemlitendő, hogy a tapasztalat ellenére ép a száraz vidékeken is terjedőfélben van. A f. évi május 27- és 28-iki erős *dér* az egész országban károkat okozott, melyek azonban tisztán a kapás és hüvelyes veteményekre szorítkoznak. A *rozso*t teljes virágzásában érte a fagy és dér, pozitív károkat azonban eddig nem jelentettek. Szerencsére bátran mondhatni, hogy a késői fagy által okozott kárról szóló *rémhírek* kellő értékükre leszállítandók. A *repcze* nagyjából sílányabb termést ad. *Gyümölcs* általában csak kevés lesz. *Takaromány*, minőség tekintetében kitűnő, mennyiségre nézve általában kevés.

A buza állása június 1-én. *Felvidék.* Buzával bevetett terület 562,500 kataszteri hold, ebből közepén alóli: 69,050; közép: 216,900; közepén felüli: 117,300; jó: 38,760; kitüntetve nincsen: 120,540 kat. hold. II. *Dunántuli megyék.* Bevetett terület: 869,500 kat. hold, ebből közepén alóli: 88,515; közép: 320,986; közepén felüli: 268,290; jó: 36,627; kitüntetve nincsen: 146,182 kat. hold. III. *Alföld északi része.* Bevetett terület: 892,390 kat. hold, ebből közepén alóli: 15,949; közép: 92,000; közepén felüli: 387,670; jó: 73,394; kitüntetve nincsen: 323,380 kat. hold. IV. *Alföld déli része.* Bevetett terület: 1,557,029 kat. hold, ebből közepén alóli: 71,244; közép: 284,182; közepén felüli: 379,371; jó: 325,002; kitüntetve nincsen: 498,130 kat. hold. V. *Erdély.* Bevetett terület: 345,490 kat. hold, ebből közepén alóli: 11,670; közepén felüli: 87,212; jó: 91,591; kitüntetve nincsen: 84,374 kat. hold. VI. *Az egész országban* van bevetett terület circa: 4.026,900 kat. hold, ebből közepén alóli: 256,428; közép: 984,738; közepén felüli: 1,238,843; jó: 565,374; kitüntetve nincsen: 1.172,606 kataszteri hold.

HETI SZEMLEK.

UDVARI HIREK.

Ő felsége a király június 4-én a bécsi Vilmos magyar ezred fölött tartott szemlét teljes megelegedéssel.

Királynénk e hó közepén érkezik Amsterdamból Feldafiesig, a hol Mária Valéria főhercegnő már várja. Ő felsége e hó végén megy oda és néhány napi időzés után Afhangig kíséri őket, kik Ischlbe utaznak, ő felsége pedig Bécsbe megy.

József főherczeg debreczeni időzése alkalmával fényes fogadtatásban részesült, a Hortobágyon csikósok banderiuma fogadta. Még irodalmi élczet is mondott Szász Károlyról: «Talán ezután ismét jobb verseket fog írni, mint a hogy irt régen pap korában. Csiky is jobb szindarabokat irt, míg pap volt».

Valéria főherczegnő gyermekori barátjánőjével Ausberg Aglája herczegnővel Princzendorfban fog találkozni.

H A D S E R E G.

A Ludovika-akadémiában az 1884—5-diki évre hirdetett pályázatok határideje e hó 20-án jár le s az ingyenes helyekre majdnem nyolczszor annyian jelentkeztek már is, mint a hány betöltendő hely van; a félfizetéses helyekre is van elég pályázó, de már az egész fizetéses helyek, legalább az eddig érkezett jelentkezések által nincsenek mint betöltve. Ez arra mutat, hogy a vagyonszűke még mindig vonakodnak gyermekeiket katonai pályára adni, mely pedig mind társadalmi állás, mint jövő tekintetében a legszebb pályák egyike. A szülők tartózkodása e tekintetben indokolatlan, főképp ha gyermekeik hajlamot mutatnak a katonai pályára. A Ludovika-akadémia ma már minden irányban megfelel a legfokozottabb igényeknek is, újabban pedig a honvédelmi miniszterium még egy czélszerű intézkedés iránt kezdett tárgyalásokat, t. i. hogy az akadémia négy évi folyamát sikerrel végzett növendékek a középiskolai érettségi vizsgálatot tett ifjakkal egyenjogositó képzettséggel bíróknak ismertessenek el, vagyis a Ludovika-akadémia egyenrangú lesz a főgimnáziumokkal és főreáliskolákkal. Erre tanrendszerénél fogva igénye is van.

Uj puskapor. Legközelebb Fort városában a hadügyminiszterium küldötte, számos katonatiszt, képviselő és hírlapírókból álló közönség előtt kísérlet tétetett M. Girod de Fléaux által feltalált, s fekete puskaporhoz hasonló, de ennél sokkal hatásosabb puskaporral. Feltaláló a kísérletnél arra fektette a fősúlyt s új találmányának előnyét azzal igyekezett kiemelni, hogy míg a közönséges puskapor mindjárt ellobban, az ő porának lángja csaknem egy percig ég minden robbanás nélkül és épen úgy sziporkázik, mint az égő fa. Vegyülete azonkívül nagy gyújtó hatással bír, a mennyiben egy égő tölténnyel egy percnél kevesebb idő alatt több köteg nyers

fát lángra gyújt. Ezen új találmány kétségtelenül sok oly előnyvel bír, melyet a lövedékek töltésénél felhasználni lehetne, de a magas előállítási ár (kilonként 60 frank) áll elterjedése útjában. Ha feltaláló ez akadályt képes lesz elhárítani, találmányára egykor még nagy szerep vár.

Az Egyesült-Államok hadászati köreiből nagy feltűnést keltett egy új ágyu, melyet Mr. Snyders talált fel — mely dynamitágyunak neveztetik. Miután feltaláló már bemutatott kísérletei igen meglepő sikert mutattak, a mennyiben ágyuja egy régi, hamar ellobbanó vadászpuskaporral töltött 12 fontos lövedéket $\frac{3}{4}$ mértföldnyire dobott el. Eme sikerült kísérlet által az államkormány figyelmét felhiva, legközelebb hivatalos kísérletre hivatott meg, mely Sandy Hook löpőterén fog megejtetni. Az előkészületek már folynak.

Csillagot mint rangfokozatjelölőt, a cs. k. közös hadügyminiszterium legutóbbi rendelete szerint, csak a hadsereg kötelékébe tartozók viselhetnek. Mindazon egyenruhás egyletek, mint tüzoltók stb., melyek eddig szinte csillaggal tüntették fel a rangfokozatot, annak viselésétől a jövőben eltiltatnak.

EGYHÁZ.

Ő szentsége Baguer de Corsiy Rebas lovagot, a vaticani spányol követség első titkárát a IX. PIUS rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Egyházi előléptetés. A zengg-modrusi egyesült egyházmegye modrusi székeskáptalanánál Potocsnjak János örkananok nagyprépostlá kinevezvén, ugyanezen káptalanánál Zuvicis Paschal kanonok és buccarii vagy transalbini főesperesnek az éneklő kanonokságra, s Svaglics Bódog mesterkanonoknak a kanonokságra és buccarii vagy transalbini főesperességre való előléptetését ezennel jóváhagyom. Kelt Budapesten. 1884. évi május hó 24-dikén. Ferencz József s. k. Bedekovich Kálmán s. k. Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

A pécsi dóm építése serényen halad s a napokban Schmidt bécsi építész tekintette meg az építkezéseket; a főhajó még ez évben tető alá kerül.

Van már «püspök». A néh. Török Pál halála által megürült dunamelléki református «püspökségre» a kerülethez tartozó egyházak szavazatait tegnap délután bontotta fel a kerületi gyűlés által e czélra kiküldött bizottság a ref. főiskola dísztermében. Az egyházmegyék közt a szavazatok következőleg oszlottak meg: Alsó-Baranya Szász Károlyra 18, Filó Lajosra 11; Felső-Baranya Szász Károlyra 43, Filó Lajosra 19; kecskeméti egyházmegye Szász Károlyra 10, Filó Lajosra 7; solti Szászra 15, Filóra 10; pesti egyházmegye Szászra 20, Filóra 5; somogyi Szászra 7, Filóra 23; tolnai Szászra 14, Filóra 8; vértessaljai egyházmegye Szászra 8, Filóra 24 szavazat. Szász Károly kapott összesen 135, Filó Lajos 107 szavazatot. Eszerint Szász Károly a dunamelléki ref. egyházkerület «püspökévé» Filó Lajos ellenében 28 szótöbbséggel megválasztott.

Halálozás. A veszprémi székesegyházi káptalan saját és a keseredett rokonok nevében mélyen szomorodott szívvél jelenti *Horintos* István székesegyházi apátkanonok és somogyi főesperesnek élete 71-ik, áldozársága 47-ik évében rövid betegség, s a halotti szentségek ájtatos felvétele után folyó évi június hó 1-én, délután 5 órakor az Urban bekövetkezett esendes elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó hó 3-án, délután 3 órakor fognak az alsó városi sírkertben nyugalomra eltemetni.

A marseillei Notre-dame de la Garde egyházban jun. 5. tüz ütött ki, mely a főoltárt elpusztítá s a Szent Szűz szobrát és számos más tárgyat elhamvasztott. A kár meghaladja a 150,000 francot.

A Propaganda és China. Fm. Siméoni János bibornok, mint a Congregatio de Propaganda Fide praefectusa, az apostoli vicariusokhoz Chinában és a szomszéd országokban levelet intézett, melyben zsinatok tartását ajánlja nekik «ad uniformitatem obtinendam, praesertim quoad disciplinam.»

Ő szentsége a «Moniteur de Rome»-nak egy párisi sürgönye szerint csak azon esetben fog a legközelebbi consistorium alkalmával bibornokokat kinevezni, ha a francia kormány visszaállítja a bibornoki javadalmazásokat.

Corvin János hamvait hozták napvilágra a lepoglavai templomban. Zágrábról ez ügyben írják: «Tauffer Emil hazánkfiát, a lepoglavai országos fegyintézet igazgatóját a délszláv akadémia felszólítván, hogy Corvin János sírját, mely a lepoglavai plebánia-templomban van, óvja meg a végenyészettől, fölbontatta a sírboltot, melyben Corvin János és fia Kristóf (meghaltak 1504., illetve 1505-ben) voltak elhelyezve. Mindkettőnek koponyája épségben találtatott, de a csontvázak nagy részben romlásnak indultak. A sírbolt, ha a kormány mást nem határoz, ki fog javíttatni, a földi maradványok egyelőre a templom egy szekrényében helyeztetek el.»

Ö felsége az oroszokai rom. kath. fiókhitközségnek templomépítésre 100; a zólyommezei Miklósfalva hitközségnek új orgona-beszerzésére 100; a soproni oltáregyletnek 100; a berladi gör. kath. hitközségnek iskolaépítésre 100; a sarudi rom. kath. egyházközségnek iskolaépítésre 200; a pozsonymezyei püspöki templom belső berendezésére 100; az oroszloői iskolára 50; a munkácsmezyei krasznai templomépítésre 100; a piricsei gör. kath. iskolaépítésre 100; és a szamosújvári egyházmegyében Csiszér hitközségnek templomépítési célokra 50 forintnyi segélyt egy napon méltóztatott magánpénztárából legkegyelmesebben adományozni.

Jubiláns püspök. Nyitra világhírű püspöke a latin-magyar irodalom jelenleg élő legnagyobb, legtermékenyebb képviselője püspökségének 25 évi fordulóját ünnepelte. Fényes tisztelgés volt polgári részről is a jubiléus püspök őnméltóságánál. Elsőnek jelentkezett a megyei törvényhatóság kiváló fényességű küldöttsége gr. Berchtold főispán vezetése alatt; a főispán meghatározó szavakban adott kifejezést a megye közönsége érzelmeinek, mire püspök ur exciája egész megindultán tolmácsolta köszönetét. Utána Nyitra városának küldöttsége következett, melynek szószólója szintén jeles beszédben adott kifejezést a város közönsége jó kívánatainak. Következett a honvéd tisztikar, a zsidó hitközség (a főrabival élén), számos egyesület s társulatok küldöttsége, melyek legnagyobb részt hálafeliratokat is nyújtottak át az ünnepeltnek. Az ünnepélyes nagymisést Venczell püspöki helynök végezte fényes segédlettel. A székesegyház színültig megtelt a legelőkelőbb közönséggel. A napot avval is emlékeztetéssel tette ő Excellenciája, hogy kétszáz ezer forintot adott jótékony célokra.

Bolanden Konrád következő sorokkal üdvözölte a «Német szellem» magyar kiadóját. «Főtisztelendő Ur! Fogadja köszönetemet a «Német szellem» magyar kiadásaért. Mindenesetre érdemet szerzett magának Isten előtt azon könyv terjesztése által, mely a jó cél előmozdítására lőn írva. Ajtatos imáiba ajánlottan nagyrabecsülésem kifejezésével vagyok Speyer 4. 6. 84. Co. Bolanden.

A házasság fölbonthatóságát Franciaországban a senatus 154 szavazattal 114 ellenében kimondta. Még a különben vallással keveset törődő elemeket is meghökkenettette, tekintve a tapasztalást, melyet Franciaország a múlt század végén dult forradalom alatt a házasság felbonthatóságával tett. Még liberalis körök is föllevenittek ezen gyászos következmények emlékeit és ily lap a következőkben történelmi visszpillantást vet azokra:

»A történelem tanuskodik, hogy a forradalom által 1792. évben behozott házassági fölbonthatóság fennállásának első évében magában Párisban, mely akkor még nem birt 500.000 lakossal, háromezernél több házasság bontatott föl. Ez most a mai Párisban 2.250.000 lakásával mintegy 13.500 házassági fölbonthatást eredményezne az első év alatt. A «nagy» forradalom erkölcsének ismerői kimutatják, mily visszaélésekre vezetett az akkori házasságjog. Futólagos ismeretség után bálban a párok összekeltek s másnap már is ezen házasság alapján bírői végzéssel elváltak és harmadnap már ismét külön-külön új házasságot kötöttek. Mutogattak akkor asszonyokat, kik hat hónap alatt nyolcz törvényes férjjel bírtak. Asszonyok, kiket az utcán férfiak köszöntöttek és kísérelték től a köszöntő iránt kérdeztettek, azt válaszolák egész elfogulatlanul: «Az arc ismerősnek tetszik; azt hiszem, hogy az az ur egy ideig férjem volt.» — Sokan félnek hasonló állapotok megújulásától és aggodalmuk annál alaposabb, mert ismerik országukat és jól tudják, hogy itt száz házasság közt kilencvenöt tisztán anyagi érdekekre való tekintetből és nem hajlamból köttetik. Ily érdekházasságokat csak az erkölcs és a törvények legkeményebb szigora tartja össze úgy a hogyan, és ha e kényszer elesnék, többnyire szétválnának azon rövid idő múlva, mely rendszerint elégséges annak meggyőződésére, hogy nincs észellenesebb, mint az, a mit észszerű házasságnak szoktak nevezni.»

Nagyszerű zarándoklat ment Freiburgból Mária-Einsiedelnbe, mely tekintélyes katolikus ovatiová lőn. A zarándokok ugyanis miután püspöküket, ft. Mermillod Gáspárt, táviratilag üdvözölték s áldását vették, a Szent-Atyához következő táviratot intéztek: 1110 zarándok Freiburgból Mária-Einsiedelnben imában egyesülve püspökük áldása alatt köszönetet mond Szentségednek encyclicájáért, segélyül hívja a Máriát a keresztények segítségét, a pokoli secták ellen, tiltakozik a Propaganda kiraboltatása ellen, és imádkozik a pápaság diadaláért és Jézus Krisztus országának visszaállításáért. » Ezen táviratra Rómából következő válasz érkezett: «A Szent-Atya áldását adja a freiburgi zarándokokra és kéri az Urat, erősítse meg őket a nemes érzelemben, melytől át vannak hatva. Jacobini Lajos bibornok.» A zarándokok egyuttal gyűlést tartottak, melyben következő határozatok hoztak: «Követendők a XIII. Leo pápa ő Szentsége által encyclicájában adott utasításokat és szeretett püspökünk atyai tanácsait, mi freiburgi zarándokok, Miasszonyunk lábainál Einsiedelnben következő határozatokat hoztuk: hogy 1. mindenütt és minden körülmények közt vallani

fogjuk atyáink hitét és visszautasítunk minden szövetséget a szabadkőművesekkel; — 2. hogy buzgalommal fogjuk terjeszteni a katolikus újságokat s folyóiratokat, melyek nyíltan és szabadon küzdenek a szabadkőműves secta és követőinek titkos üzelmei ellen; e célból támogatjuk a sajtó műveit, különösen a Szent-Pál egyesületet; — 3. hogy a Szent-Atya óhaja szerint fölvetjük magunkat a katolikus egyetekbe, melyeknek lényeges célja védelmezni a vallást a szabadkőművesek keresztényellenes vállalkozásaival szemben; különösen részt akarunk venni a püspökünk által bőjtő pásztorlevelében ajánlott egyetekben, és pedig: a Pius-egyesületben, szalézi Sz. Ferencz művében, a Vincze-egyesületben, a helyi missiókban, az ima apostolságában, a ferenczi harmadik rendben stb.; — 4. hogy kiváltképen a keresztény céhek visszaállításán fogunk munkálkodni, hogy így ellene dolgozzunk a szabadkőműveseknek affiliált társulatoknak. — Minden gondoskodásunkat a keresztény ifjuság nevelésére fogjuk fodítani. — 5. Csatlakozunk az egész világ katolikusainak tiltakozásához a Propaganda javainak igaztalan elrablása ellen«.

EGYLETEK.

Az első budapesti «Harcos» jótékony egyesület pünkösdi első napján tartotta zászlófelszentelési ünnepélyét a vérmezőn. Az egyesület tagjai valamint a testvéregyletek és a vidéki küldöttségek képviselői reggel 7 órakor gyűltek egybe a német utcái egyesületi helyiségben, honnét a menet a vérmezőre vonult tábori misére. Mig a menet ide megérkezett, addig a vérmezőn a budai és újpesti hadastyán egyetek és nagyszámú közönség foglaltak helyet. Itt két sátor volt felállítva, egyikben a rögtönzött oltár volt, a másikban a vendégek gyűltek egybe. A sátrak körül négyszögben állottak a hadastyán egyetek. Nemsokára érkezett meg a zászlóanya Rosenthal Ida asszony (moir atlasz ruhában) Bayer Irma, Anna, Róza és Farkas Gizella koszoruleányok kíséretében. — Kilenc órakor tábori mise volt, melyen Schimo N. E. tábori plébános celebrált. — Az istentisztelet alatt az egyesület zenekara játszott, a mise négy főrésznél pedig az ó-budai lövész-egylet adott díszütet. Ezután a zászlót felszentelte a plébános, majd a zászlóanya felkötötte arra a fehér atlasz-szalagot. Végre a szegbeverések következtek. Az első szeg az egyház nevében Schimo N. E. plébános verte a zászló-rudba, utána Ráth Károly főpolgármester a király és a trónörökös nevében, Gabriányi József tábornok Albrecht, Károly Lajos, Vilmos és Rainer főherczegek nevében, a zászlóanya, Szilágyi Dezső, Cselka József prépost-plébános és Wettek József százados, az utóbbi Edelsheim-Gyulai főhadparancsnok nevében verték be szögeket. Végre Mikes Károly rövid beszéde után átadta a zászlót a zászlótartónak. Ekkor az egyesület felállottak s zeneszó mellett a lánczhidon át a városligeti «Klemens»-féle vendéglőbe vonultak. Ott megérkezve, a budapesti férfi-dalegylet elénekelt Vörösmarty «Szózat»-át. Ezután az emelvényre Szilágyi Dezső volt országgyűlési képviselő lépett, hogy ünnepi beszédét elmondja.

A felvidéki magyar közmívelődési egylet rendes évi közgyűlését ez idén Selmezbányán tartotta meg. A tagokat a pályaháznál zene és nagy közönség fogadta. Fárba bányakadémiai igazgató mondott üdvözlő beszédet, a vendégek nevében pedig Lehoczky turócmezyei alispán válaszolt. Este a Sembery teremben ismerkedési estély volt, melyet a karzatról nagy hölgyközönség nézett végig. Hétfőn reggel a templomokban magyar istentisztelet volt s tizenegy órakor kezdődött a Sembery-teremben az egyesület második rendes közgyűlése. Lehoczky alelnök megnyitó beszédében jelentette, hogy hg. Odescalchi Gyula táviratilag mentette ki magát meg nem jelenéséért és hogy József főherczeg elfogadta az egylet védnökségét s 300 frtot adott az egylet céljaira. Libertiny tanfelügyelő indítványára táviratilag üdvözölték hg. Odescalchi Gyulát. Az évi jelentés kiemelte, hogy vidéki választmány eddig nyolcz alakult s az egyletnek 2377 rendes és 45 alapító tagja van. A gyűjtő-ivekből még künn van 678. A közoktatásügyi miniszter két egyleti irodát 2—300 frttal segélyezni fog. A vidéki választmányokat felhívták, hogy rendezzenek műkedvelői előadásokat és törekedjenek az idegen nyelvű cégtáblák eltávolítására. A pénztár állása 4613 frt 35 kr. törzsvagyon, 4697 frt tagsági díj, 176 frt adomány, 225 frt kamatjövedelem, sat. József főherczegnek küldöttségileg fogják megköszönni adományát s a Trefort minisztert tiszteleti taggá választották, a díszokmányt küldöttség fogja át-nyújtani. A jövő évi kiadást 900 frtban, árvamegyei kiseddévők segélyét 600 frtban, néptanítók segélyét 1100 frtban állapították meg, sat., a bevétel 4706 frtra van téve.

A történelmi társulat ülésén első felolvasó Széll Farkas volt, aki egy tizenhatodik századbeli kodexet mutatott be. A kodex a következő históriás éneket tartalmazza: Volter és Griseldis históriája, Vitéz Francisco históriája, Telamon király és fia históriája, Gismunda és Giscardo históriája, Trója veszedelme, és Banko

leánya. Az értekező ez utóbbit egész terjedelmében olvasta fel. A kodex szerzője s a históriák leírója ismeretlenek. A teszessel fogadott érdekes felolvasás után dr. Tergina Gyula mutatta be a Budavár 1686. szeptember 2-dikán történt visszafoglalásának emlékére vert érmekeket. A felolvasó hetvenhat különféle emlékérmét ismeri e nevezetes eseménynek; az érmekeket a visszafoglalás nevezetesebb mozzanataira, a szereplő vezérekre, a város történelmi viszontagságaira, az ostromokra s több a visszafoglalással egybefüggő körülményre vonatkozó feliratok s a legváltozatosabb képes ábrázolások ékesítik. A felolvasások után folyó ügyeket tárgyaltak. Ezek közül megemlítjük, hogy a Bay Ilona urnó által kitűzött pályadíjra érkezett és legjobbnak ítélt pályamunka szerzője Zatkovics Kálmán görög kath. segédlelkész. A díjat nem adták ugyan ki ennek a munkának sem, de némi változtatással érdemesnek találták a «Századok»-ban való közlésre. Ebbe a szerző is beleegyezett.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Heksch Sándor-tól «Aus Ungarns Novellenschatz» című kötet jelent meg, mely tizenhat magyar beszélyt foglal magában Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Balázs Sándor, Jósika Miklós és többek műveiből.

Madame Adam cikksorozatát kezd a «Nouvelle revue-ben» Magyarországról és itteni élményei és tapasztalatairól.

Az akadémia nagy hete. Az első osztály a Gorove-féle jutalmat (A modern realizmus a szépirodalomban, jutalma 100 arany) nem adja ki, mert a beérkezett két pályamunka közül egy sem vált be. — A Nádasdy-féle 100 aranyos pályadíjra, melyre elbeszélő költemények pályáztak, 21 mű érkezett, de jutalomra egyet sem találtak érdemesnek. — Az Athenaeum társaság száz aranyos pályadíjára (A magyar hírlapirodalom története 1780-tól fogva 1867-ig. tekintettel a politikai eszmék és pártok fejlődésére) egy tervezet érkezett Ferenczy Józseftől. Az osztály a pályázati határidő meghosszabbítását fogja ajánlani folyó évi október hó végeig. — A Lukács-féle pályakérdésre (Kazinczy Ferencz élete és munkái, jutalma 1000 frt) szintén csak tervezetek érkeztek, egyik Bayer Ferencztől, a másik Bánóczy Józseftől. Erre nézve is a pályázati határidő meghosszabbítását ajánlják október végéig. — A Lévy alapítványból, 500 frt jutalom volt kitűzve Kölcsey élete és munkái című műre. Egy pályamű érkezett, de a jutalmat nem adják ki, hanem újra kitűzik 1886-ra. — A Sámuel-díjat Munkácsy Bernát «Votyák nyelvtanulmányok» című értekezésének ítelték oda. Dicséretet nyertek: Kunos Ignác, Körösi Sándor és dr. Halász Ignác. — A tagajánlások fölötti szavazás következő eredményre végződött: rendes tagokul ajánlta az osztály Beóthy Zsolt, Szarvas Gábor és Ponor Thewrewk Emil levelező tagokat: levelező tagokul Baksay Sándort, Pálffy Albertet és dr. Szinyey Józsefet; kültagnak dr. Genetz Arvid finnországi liceumi tanárt.

A második osztály a Szilágyi István-féle 1200 frtos jutalmat Szalay József «Magyarország Története» című munkája 2—4 kötetének ítélte oda. Az akadémiai nagyjutalmat (200 aranyat) Felméry Lajos, a Marczibányi jutalmat (50 aranyat) pedig dr. Alexander Bernát bölcsészeti munkáinak ítelték oda. — A Sztrokay-alapítványból kitűzött 100 aranyat (Fejtsék ki, ugy jogi mint közgazdasági szempontból a pénztartozások iránti kérdés) a 3-dik számú pályamunkának ítelték oda. A jeligés levélkét holnap bontják föl. — Az első magyar ált. biztosító társaság 500 frtos jutalmát, mely az 1883-ban vagy 1884-ben megjelent, valamely fontos nemzetgazdasági kérdést tárgyazó munkának volt odaitéendő, Ecsedy és Jekelfalussy munkái közt osztják meg. A Sztrokay-alapítványból kitűzött 100 aranyat. (Fejtsék ki a bűnkisérlet és a bevégzett bűncselekvény, a tettesség s a részesség tana, a fennálló nevezetesebb törvénykönyvek erre vonatkozó szabályaival) az 1-ső számú pályamunkának ítelték oda. A jeligés levélke holnap fog felbontatni. A tagajánlások fölött az osztály ekkép döntött: rendes tagnak ajánlja dr. Apáthy Istvánt; levelező tagoknak: Ballagi Aladárt, Bunyitay Vinczét, dr. Fejérpataky Lászlót, Hampel Józsefet, Horváth Árpádot, Kovács Gyulát és Plósz Sándort; kültagnak Bartolomeo Capasso és Cesare Guasti olasz történetírókat.

A harmadik osztály a Bezsán-féle 1200 frtos pályadíjat, mely matematikai munkára volt kiírva, az 1-ső számú pályaműnek ítélte oda; a jeligés levelet a nagygyűlésen bontják föl. — A névtelen mérnök által kitűzött 1000 frtos pályadíjra három munka pályáztott, a díjat azonban egyiknek sem adják ki és újra kitűzik. — A Fáy-féle 1800 frtos pályadíjat Balogh Kálmánnak «A magyar gyógyszerészkönyv kommentárja» nyerte el. Az osztály tiszteleti tagul ajánlja Konkoly Thege Miklós levelező tagot, rendes tagul Mihákovics Géza levelező tagot, levelező tagokul Kherndl Antalt, dr. Korányi Frigyes és Mocsáry Sándort; kültagnak dr. Henle Jakab göttingai egyetemi tanárt.

Megjelent és beküldetett: «Havi Füzetek.» Második évi folyam. 4. szám. «Miért szerettem én a katolikus egyházat.» Irta egy

protestáns lelkész, közli Dvorzsák János, a «Havi Füzetek» szerkesztő-kiadója és a «Szemle» egyházi rovatának vezetője, Budapest-II., Donáti utca 3. Ára 40 kr. A «Német Szellem» és «Idézetek Tára» előfizetőinek 20 kr. Budapest, 1884. A «Hunyadi Mátyás» intézet nyomása. Hevenyében átolvasva a 63 oldalra terjedő diszes kiállítású füzetet, sietünk egyelőre annak megjelenését jelezni s azt egyelőre is már mint kiválóan figyelemre méltót, m. t. olvasóink kiváló figyelmébe ajánlani. Az érdeműs kiadó rövid előszavát, melylyel e füzetet bevezeti, egész terjedelmében a következőben adjuk: «A protestáns szerző megbízásából jelenik meg e munka, melyet az végrendeletképen hagyott hátra gyermekeinek. Minden változás nélkül ugy adjuk, mint ahogy a szerző írta. «Egyet mást — mondja e műről Dr. Hettlinger — jobban, világosabban, határozottabban lehetne előadni, de így is, mint az igazság utáni vágy élethossziglan tartó küzdelmének gyümölcse megfontolásra bírhatja az olvasót.» «Adja Isten!»

Megjelent: Lassere Henrik «Lourdes csodaeseményei» című műve. Ára 2 frt. Néhány példány intencióra is megrendelhető Lengyelen (Tolnam.) Wosinsky Mór plébánosnál.

M Ű V É S Z E T.

A képzőművészeti társulat választmánya pénteken este tartotta utolsó ülését a nyári szünidő előtt. Az ülésnek több érdekes tárgya volt. Keleti Gusztáv igazgató egyebek közt bejelenté, hogy Sedelmeyer párisi műárussal már végleg és kedvező feltételek mellett állapodott meg Munkácsy Mihály «Krisztus a keresztfán» című újabb remekművének budapesti kiállítása iránt. A kiállítás szeptember elején lesz. A műlapok közül Ligeti Antalnak «Vajda-Hunyad» című festményét a művész által készített olajmásolatban elküldték Münchenbe Vagner Sándor művész hazánkfiához, ki késznek nyilatkozott, hogy a heliogravure felvételéhez szükséges krétarajzot, egyikjelesebb tanítványa által saját vezetése mellett készítetteti el. A nyári szünet alatt befejezik a múcsarnok nagy termének átalakítását; a kifestést Schikedanz műépítész vezetése mellett Scholz Róbert végzi s a Munkácsy-kiállítás idejére a terem készen lesz. Felolvasták a választmány ülésén a levelet is, melyet a társulat nevében Munkácsy Mihályhoz intéznek; a levél, melyet Ipolyi Arnold püspök mint elnök, továbbá Keleti Gusztáv igazgató és Szmrecsányi Miklós titkár irtak alá, mindenek előtt melegen üdvözi a nagy művészt újabb műve sikere alkalmából, aztán köszönetet mond neki, hogy ez újabb remekét Párisból közvetlenül hozzánk küldi s végül meleg szavakkal hívja a művészt, hogy műve kiállítása idején jöjjön el maga is s legyen tanuja a rokonszenyűnek, melylyel a nemzet a mű és mestere iránt viseltetik. A levél felolvasása után elhatározta a választmány, hogy esztendőre az országos kiállítás ideje alatt juniustól szeptember végeig két sorozatban rendkívüli kiállítást rendez, kizárólag külföldi művekből. A külföld kiválóbb művészeinek megnyerése végett a kiállítási jövedelem felét a tárlatba küldött művek megvásárlására fordítják, a kormányt pedig megkérlik, hogy a muzeumi képtár gyarapítására szánt összeget esztendőre egészen e rendkívüli kiállításból való vásárlásokra tartsa fenn. Végül még két új tag: Kovács Zsigmond és Ross Ferencz belépését jelentették be.

Alma Tadema új képet fejezett be: «Hadrián látogatását. A császárt bibortógában ábrázolja amint Lucius Verres barátjával szemléli egy brit fazekas nejt és edényeit.

Malborough herceg az ő Blenheim-képtárának 11 legszebb képét 350,000 guinaért felajánlotta az angol nemzeti képtárnak. Köztük van Ráfael «Anfidei Madonnája», két kép Rubenstől, melyek egyike második nejt, másik magát a művészt és gyermekeit ábrázolja stb.

Londonban az arisztokrácia hölgyei és művészvilág az Albert Hall helyiségeiben Shakespeare-bazárt rendezett be a chelseai kórház javára. Az egyes sátrak Shakespeare műveiből vett jeleneteket tártak fel művészi díszletekkel. Különösen jellemző jelmezben voltak Lady Wington mint Lady Mackbeth, Rizing báróné, mint Izabella (a «Szeget szeggel» című darabból.) Kiállították a legnagyobb költő ereklyéit, íróasztalát is.

A történelmi arczképcsarnok felállításának terve ismét közelebb jutott egy nagy lépéssel megvalósulásához. A budai királyi palota kapitánya e héten adta át Pulszky Ferencznek, mint a muzeumok főfelügyelőjének, a várkerti bazár alsó szárnyát, melyet a király ő felsége a képcsarnok számára átengedett. Trefort miniszter Ybl Miklós műépítész bizta meg a szükséges átalakításokkal, melyekkel szeptember végeig elkészülnek.

Z E N E.

Zichy Géza gróf hangversenye Egerben rendkívül sikerült. A vöröskereszt-egylet nevében a Franz kisasszonyok babérkoszorút nyújtottak neki. Szintugy sikerült matinéje az angol kisasszonyok kolostorában.

SZINHÁZ.

A nemzeti színházban 4-én Ferreolt adták. Szigeti Imrét Martial szerepében nem győzték eléggé tapsolni. Gyenes az elnök szerepében művészi mérséklettel játszott. Alszeghy Ilon k. a. bár tehetséges színész, kissé modoros volt.

Mátyás király című operettet adták a nemzeti színházban Bertha Sándortól, melynek szövegét laposan, szellemtelenül Milliet és Levallois írták történelmünk vastag nem ismerésével, színészvadások nélkül. E színtelenségben méltón simul hozzá a zene.

A népszínházban Szelényi k. a. bár csinos színpadi jelenség és tud öltözködni is, teljes kudarcot vallott Rip van Winkleben.

Beermann Stefánia k. a. 12 ezer frtra menő évi fizetéssel Prágába szerződött.

A színház-kérdés Bécsben. Ugy eshetik, hogy a jövő idényben Bécsnek nem lesz annyi színháza, mint volt e század elején. Akkor az osztrák fővárosnak, a sorompókon belől, 231.000 lakosa volt, ma közel nyolczszázezer van, színház pedig akkor öt volt, most csak négy lesz, ha a függő kérdéseket kedvezően megoldani nem sikerül. A Ringszínház helyén tudvalevőleg ő felsége adományából jótékony intézet emelkedett; a Stadttheatert pedig a hatóság nem engedi a régi helyen fölépíteni, csak egészen szabad téren, ilyenek megszerzésére pedig a társaság nem hajlandó áldozni. E két színház tehát végkép eltűnik, de most még az is megeshetik, hogy az an der Wien-színház zárva marad. Ezt tudvalevőleg az épület tulajdonosa, Jauner Ferencz maga vette át, s mivel a ringszínházi katasztrófa óta Jauner nem állhat színházi vállalat élén, Schnitzer Ignácot állította előtérbe mint igazgatót. De a hatóság nem állt rá a játékra s megtagadta az engedélyt. Jauner ekkor újabb folyamodásban kötelezte magát, hogy semmiféle módon sem avatkozik a színház igazgatásába, Schnitzer mint bérlő és igazgató teljesen független lesz. Illetékes helyen azonban ezt nem találták hihetőnek s elutasították, úgy hogy a színház meg nem nyitható; nem is lesz addig, míg Jauner végkép meg nem válik tőle és olyan bérlőt nem talál, a kiról a hatóság elliszi, hogy csakugyan önálló igazgató. Ha ilyet találnia nem sikerül, akkor a színház zárva marad s Bécsnek a jövő idényben a két udvari színházon kívül csak a Carl színháza és józsefvárosi külvárosi színháza lesz, összesen négy, vagy is kevesebb mint Budapestnek, hol télire már öt színház lesz. A színészet kedveléséről híres Bécsben ez méltán kínos benyomást okoz.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

A vámterület. A választási mozgalmak napirendre tüzték a kiegyezés kérdését Ausztriával, jóllehet a tárgyalásokra van még elég idő, mert az utolsó kiegyezés csak 1887-ben jár le. Mint ismeretes lehet, Matlekovics Sándor államtitkár után, a miniszterek is, programbeszédjeikben a közös vámterület föntartása mellett nyilatkoztak. E nyilatkozatok csak azáltal kelhetnek meglepetést, hogy a miniszterek még soha sem foglaltak, — hogy úgy mondjuk, — oly lelkes állást a közös vámterület mellett, mint most. Sokkal tiszteletesebbnek is tartjuk, ha kormányférfiak, kik alkotmányos, felelős miniszterek ily leplezetlenül nyilatkoznak, mintha a korona mögé buva, annak akarata vagy tagadásával indokolják álláspontjukat. Miután csakis a választások kedvéért került napirendre a vámterület kérdése, de akuttá csak később fog válni, feleslegesnek tartjuk már most behatóan foglalkozni vele, de az államtitkár és a miniszterek beszédeinek egy közös jellemvonását mégis fel kell még említenünk. Valamennyien kijelentették, hogy akarják a közös vámterületet, ha Ausztria érdekeink és követeléseinkkel szemben méltányos lesz. Ebből csak azt lehet következtetni, hogy az utolsó kiegyezési szerződés nem fog egyszerűen megújíthatni, hanem a magyar kormánynak lesznek újabb követelése, mert különben felesleges lett volna szóba is hozni Ausztria méltányosságát. És ha csakugyan vannak új követelések és azt nem csak pusztán kortes-fogásból mondták, miért nem jelezték legalább azoknak a követeléseknek nemét? Vagy ez talán még status-titok? Az ily kérdésekből soha sem szabad államtitkot csinálni, mert, ha még annyira szakértők is a kormánykörök, kereskedelmi ügyeinknek ép a tervek és tárgyalások titokban tartásával nem tudnak használni. Ismét a kereskedelmi kamarák és egyéb illetékes testületek előleges meghallgatása nélkül akarják a tárgyalásokat Ausztriával folytatni? Nem okultak már elég példán, hogy az érdekelt felek mellőzéséből mennyi kár származott már kereskedelmünkre? Reméljük, hogy e sorok elégségesek arra, hogy az új országgyűlésen a kormány interpelláltassék még idejekorán szándékai és tervei iránt, melyeket a kiegyezési tárgyalásoknál érvényesíteni akar.

A bécsi marhavásár hanyatlása. Uhl bécsi polgármester ujjal megjelent a miniszterelnöknél és a földmívelési miniszternél, figyelmeztette őket a bécsi marhavásár csökkenésére és megkérte őket, hogy a kilátásba helyezett intézkedéseket léptessék életbe, hogy a Bécs városát fenyegető veszélytől megóvják. Együttal azt közölte

polgármester a miniszterekkel, hogy a sertéskereskedők küldöttségileg kijelentették, hogy az esetben, ha a huspénztár szeptembertől kezdve a szuró marhavásárra is kötelező lenne, akkor a szuró marhavásárt is Pozsonyba helyezik át. A polgármester hangsúlyozta, hogy a szurómarhavásár áthelyezése Bécsre nézve nagy veszteség volna. A miniszterek megjegyezték, hogy a vásárkérdésre nagy figyelmet fordítanak, azt minden irányban tanulmányozzák és mindent el fognak követni, a mi a bécsi marhavásár emelésére szolgálna. Mindkét miniszter egy-egy óránál tovább értékézt a polgármesterrel e kérdéstről. A községi tanács köreiben az a nézet volt elterjedve, hogy a kormány kifejezé hajlandóságát a vásári szabályzat visszavonása iránt. E remény nem valósult. A földmívelési miniszterrel szemben a polgármester különösen kiemelte, hogy szükséges volna a román határzár megszüntetése. — A miniszter azonban erre vonatkozólag nagyon tartózkodó volt és végül megjegyezte, hogy a román határt a marhavász behurcolásának veszélye miatt csak a legvégső szükségben lehetne megnyitni.

NŐVILÁG.

Az egy méter hosszú és 25 cmt. széles fátolok ez évben is nagyon kedveltek és divatosak. Színök a kalappal s a mennyre lehet az egész öltözékkel egyező. Vörös, kék, barna, szürke, zöld, sőt gyakran látni arany pontozatu fekete fátolokat is, mely utóbbiakat fekete s aranyos díszítésű kalapokhoz viselnek. Ugy a színes, mint az aranypontozatu fekete fátolok nem állanak jól az arczhoz, de azért viselik, mert a divat így kívánja.

A párizsi hangadó hölgyek minden évben valami új szokást szeretnek behozni. Ez idén az ugynevezett rózsabálók, melyen a hölgyek egytől egyig rózsaszínű toiletteben jelennek meg. Ez a rózsabál a már egyszer divatozott «bals blanc»-hoz hasonlít s a különbség csak az, hogy míg a fehér bálon csak nők jelentek meg s hölgyek hölgyekkel táncoltak, a rózsabál megkönyörül a férfivilágon is s nem zárja ki őket keblükből. A rózsabál eszméje különben nem ignorálandó, a mennyiben nem megvetendő látványt nyújt a tömeges rózsaszínű öltözék, kivált ha kecses női termékre simulnak.

A vándorköpeny iránti előszeretet annyira gyökeret vert ifjú hölgyeinknél, hogy ettől még a nyári évad alatt sem hajlandók megválni. És meg kell adni, hogy ez jó izlésre mutat, mert alig



A divat száz év előtt.

ismerünk felöltöt, melynél a szép a hasznossal úgy volna párosulva, mint eme felöltőknél. Azon kívül, hogy kellő meleget tart s az oly gyakori tavaszi és nyári hüléseknek elejét veszi, a termetet emeli s az alaknak bájta kölcsönöz. Csak arra kell ügyelni, hogy felette magas válldudorokkal ki ne vegyék alakjából — a mit pedig gyakran látunk — mert ez különösen széptani tekintetben minden előnytől megfosztja. Egy alacsony termetű hölgy például mily természetellenes alakot nyer, ha magos válldudorok miatt mintegy megnyulnak látszik. A vándorköpeny emez eltorzítása a régi spanyol viseletre emlékeztet, melyet felelveníteni okadatoltnak épen nem látunk.

Védmezzük a kézműipart! Ki nem érzi a divat terhét? Az egyszerű napszámos, ha megkeresett filléreivel a kereskedésbe lép, épen úgy az új mintájú szövetekhez vonzódik, mint a delnő, a ki boldogtalannak érzi magát, ha a legújabb divat termékeit meg nem szerezheti. Hogy ez új divatu szövet drágább és talán rosszabb is, azzal nem törődik sem ez, sem az. Mintha valami felsőbb hatalom gyakorolná befolyását a társadalomban. De vaj-

jon sejtik-e hölgyeink, miként születik a divat? Ismerik-e ama machinációkat, melyeknek akaratlanul rabjaivá lesznek? Ha ismernék alaposan, bizonyára mindent elkövetnének, hogy magukat e hatalom alul emancipálják. A folyton változó divat nem egyéb, mint a nagygyárosoknak a kisgyárosokkal, a nagyiparnak a kisiparral való versenye, küzdelme. Tanulják meg, hogy valahányszor a divatkereskedések kirakataiban új divatu kelmék szeszélyes mintáit pillantják meg, ugyanakkor ezer és ezer kisiparos fellett győzedelmeskedett a gyáripar. Es tanulják meg azt is, hogy a gyáripar biztos győzelme eme versenyben, épen a fogyasztó közönség divatnak hódoló gyengeségére van alapítva. A nagygyáros a feltalálók, a festők és mintaszövők egész tábor- karával rendelkezik, melynek feladata az uralgó izlés tanulmányozásával mindig újabb és újabb mintájú szöveteket készíteni és piacra hozni, hogy ez által a változásokat oly gyorsan eszközölni nem képes kisipart a versenytérről leszorítsa. Mikorra ez hasonló készítménnyel már előállhat, akkorra a gyár már ismét új mintájával vonja maga köré a fogyasztó közönséget. Így váltakoznak gyors egymásutánban. Azon kívül tehát, hogy e versenyben az ipar határozott vereséget szenved és a fogyasztó közönség okadatolatlan kiadásokra van kényszerítve, a legrosszabb oldala az, hogy a kelmék, minthogy csak rövid használatra szánvák, hitványak és drágák, mert a feltaláló, festő és mintaszövők tábor- karát gavallérosan kell fizetni. A társadalom és kisipar háláját érdemelné meg tehát az, aki olyan adójavaslattal állana elő, mely az idény-szövetekkel szemben, a hosszas használatra szánt kelmék lételetét biztosítaná.

VEGYESEK.

KÉPEINKHEZ.

A habléány.

Az ifju elmerengve ül,
A hab fut kétfelé
S az ingó hullámok közül
Egy habléány kél elé:
Oh tudnád csak, mi boldogok
Leszünk a víz alatt,
Leszállnál te is legott
S élnéd világodat.

Vajh nem tengerben üdül-e
Fel a nap és a hold?
És arcuk a víz tükrébe
Kétszer szebben mosolyg,
Ott lent az ég, kék boltozat
Nem hi, csalogat-e?
Nem int-e képed? Szállj magad
Örök bánat közé?

A víz zuhog, a víz kereng,
Lábát hab verdesé,
Szive oly vágyakodva reng,
Miként szerelmesé
S a lány beszél s a lány dalol,
Az ifju veszve van,
Vonatva is, merülve is
Lesüllyed nyomtalan.

Kerékpárosok és vasparipások.

Most a kerékpár és vasparipa versenyek saisonjában alkalomszerűnek véljük közölni a kerékpárosok és vasparipások összejövetelének ábrázolatát. Kalapjukat lobogtatva, meleg érdeklődéssel fogadja őket a város közönsége, amint szép sorrendben, bokrétás hölgyekkel tarkázva, könnyed gyorsasággal megjelennek.

A divat száz év előtt.

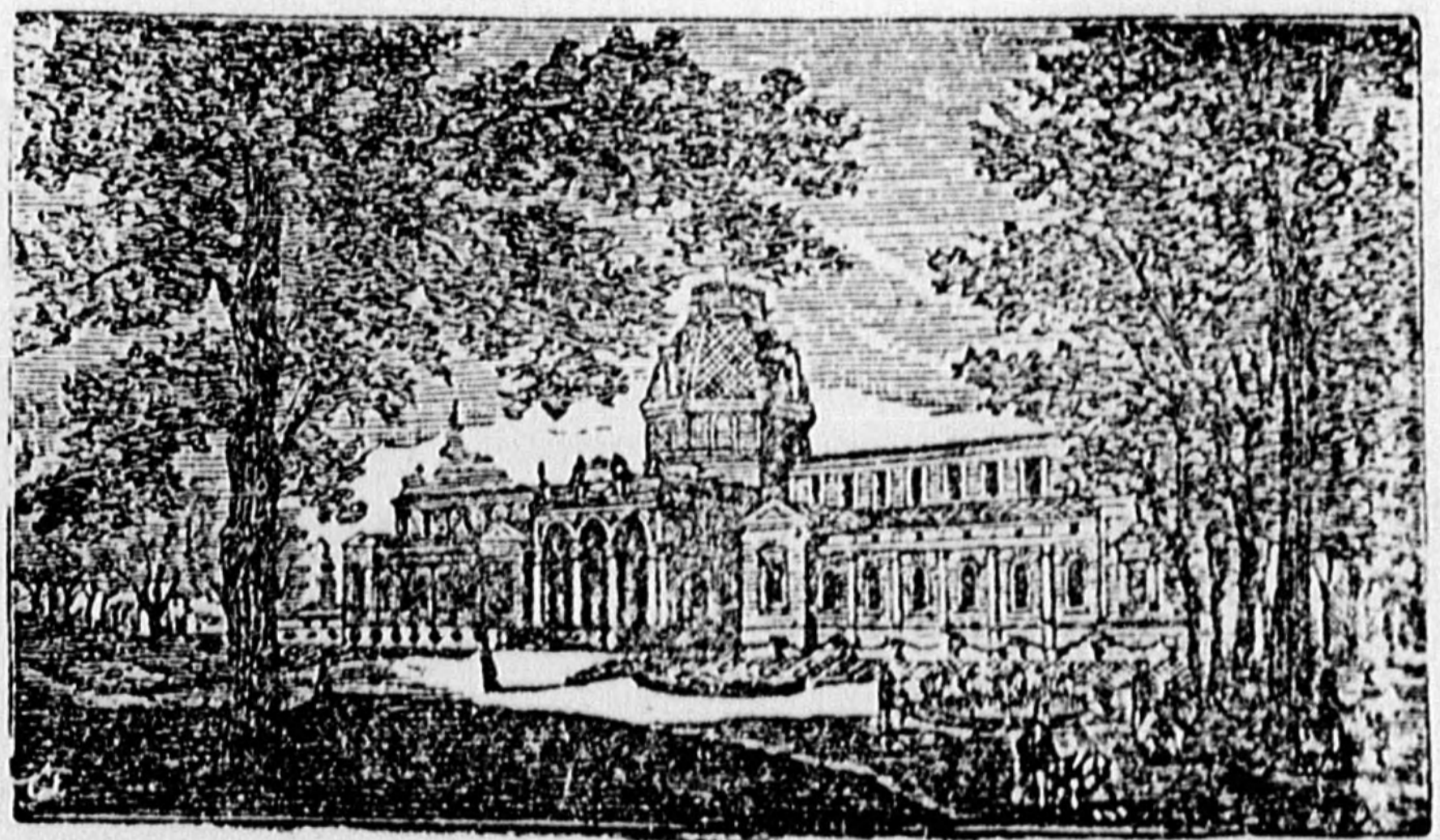
A száz év előtti divatot képünk jellemző vonásokban mutatja be. Így néztek ki a francia piperkőczők és delnök a mult század végén. A piperkőczöket «incroyables» a delnököt «merveilleuses»-öknek nevezhetnők. És valóban látásuk

most a hihetlenség és csudálatosság benyomását teszi reánk. De nem volt e divat egyesek szeszélye, hanem a kor jellemének kifejezője. Látni e ruhákban a féktelenséget, pompaimádást, a vadság és túlműveltség kores vegyülékét, mely ezen a forradalmat szülő korszakot, jellemzi.

Római ásatások. Rómában még mindig folytatják az ásatásokat, melyeket egy — a vestaszüzeknek lakásul szolgált — régi épület helyén megkezdték. — Terjedelmes négyszögű udvart találtak, közepén egy medenczével, mely körül mintegy száz felirattal és a nevezetesebb vestaszüzek arczképével diszitett féloszlop (cippus) állott. Ezen udvar körül voltak elhelyezve a lakószobák. — A földszint egyik szobájában, mely a Palatinus hegynek van támasztva, a nedvesség felhatolását a következő módon akadályozták meg: a talajt mintegy 0.50 méter mélyre kiásták, és ezen kiemeles talpát közepén ketté vágott nagy amforákkal boritották, melyek a metszési vonalra voltak állítva, s melyeknek nyaka hordta az ilyen módon teljesen izolált burkolatot. Már tizenegy féloszlopot találtak eddig, melyek több nevezetesebb vestaszüz nevét hordják (Flavia Publicia, Terentia Flaviola, Numitia Maximilla, Praetextata Crispi filia.) Találtak azonkívül több mint husz szobrot vagy szobortöredéket, melyek közt kitünőek vannak. Említésreméltó egy a negyedik században élt vestaszüzek szentelt szobor. Hogy a szobor méltóbb legyen a szüzhöz, kit vele megtisztelni akartak, egy a «Pudicitia» jellegével bíró antik szoborról levették a fejet, s e helyett a papnőét tették rá. Sok ilyen szobor, ékszerekkel volt diszitve és az egyiknek nyakán még most is megláthatók egy nyakék felerősítésének nyomai. A Flavia Publicia nevét viselő cippus mellett találtak egy szobrot, melynek feje csak keveset szenvedett; azt hiszik, hogy ez magát a szüzet ábrázolja. — Az atriumban levő neki szentelt számos cippus egyikén a következő felírás olvasható: FLAVIAE PUBLICIAE — VVMAX (Virgini vestati maximae) — SANCTISSIMAE — AC RELIGIOSISSIMAE — M. AURELIS HERMES — OB EXIMIAM EIUS — ERGA SE BENEVOLENTIAM — PRAESTANTIAMQUE. Egy vestaszüz neve, melynek egy a 364. évből való felírás volt szentelve, vésővel van eltörülve, a mint ezt némely császár nevével is látni. Nehezen megoldható kérdés, hogy mi szolgáltattott őket a «damnatio memoriae» ezen világos és félreismerhetlen jelére. Maruedis magyarázata a legelfogadhatóbb: nem hihető, hogy egy, valószínűleg elég koros, fő-vestaszüz a szüizeségi fogadás ellen vétett volna; míg másrészt ismeretes, hogy azon korban, melyből ezen felírás származik, a Vesta papnői között gyakori volt a kereszténységre való áttérés; talán ez az oszlop is egy ilyen, kereszténynyé lett, s eszerint az övéi által kitagadott vestaszüz nevét hordta.

MARGITSZIGETI GYÓGYFÜRDŐ

BUDAPEST főváros
közvetlen közelében



BUDAPEST főváros
közvetlen közelében

35° R meleg artézi forrás, porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhanykészülékekkel, nagyszerű kert, 300 teljes kényelemmel berendezett szoba, társalgási terem, kül- és belföldi lapok, naponta zene.

Kóralakok, melyek ellen a MARGITSZIGETI hév- víz kedvező eredménnyel használtatott:

Köszvény, az izületek, izmok, csontbántalma, ideghüvely, idült csúza. A csúz, köszvény, erőművi behatások, typhus után fellépő hűdés. Zsábák. Csontbántalmakat, csontszűt, izületi bajokat és külsértéseket követő elváltozások. Fájdalmas hegek, merevség, hűdés. Bőr- bántalmak. A hév- víz belsőleg eredménnyel használtatott; idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál. A szigeten van gyógyszer- tár, ellátva mindennemű ásványvízzel. Rendelő orvos: Dr. VERZÁR. Bérleteknél ugy a fürdő-, mint a menetjegyek együttes váltá- sánál árleengedés. A szigeten lakó fürdővendégek a fürdőhaszná- latnál és a menetjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárossal óránként kétszer közlekedés. **A fürdő-idény május 1-én megnyitott.** A lakások megrendelése: a szigeten a felügyelőségi irodában,

Budapest.

A MARGITSZIGETI FELÜGYELŐSÉG.